Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 30 ИЮЛЬ, 1987 ШУ. ★ № 91 (7437). ★ Мах 3 кеп.

Геттара дика толамаш доахаш къахьег тIеххьарча шерашка Шалински района «Московский» совхоза сом, бьаьцадаараш кхедераша, хIьата къаьстта а Яхьъяев Хьасина кулгалдеча бригада коллективо. ПодрядагIа болх беш йолча цо хаддаиза тIеххоачашду социалистически декхараш. Бригада болх вIаштIехьбаьккхар эггара хьалха Хьасин а ва. Оза безам ца беш, массарца цхьатарра эзди волча цунна хов декхараш кхоачашдара нах оарцагIбаха.

СУРТА ТIА: «Московский» совхоза бригадир Х. Яхьъяев.

З. БАТЧАЕВА сурт.

Хьувкъам дика ба

Чакхъяьннай оасар деш, молхаш етташ, дийнахьен буси хий детташ болх бaь хала ха. ХIьата паргIатбаьннабий хIанз бьаьцадаараш леладераш? Мичара! ХьатIакхаьчай цул аттагIа йоаца бьаьцадаараш чуэца деза ха. ХIанз цхьа сахьат зехьа доаде йиш яц. Ховш да ха дIаяхийтача итташ тоннаш бьаьцадаараш доврдолга. Вешта цу тайпара Ачхой-Мартановски района «Урожайный» яхача совхозе хьагучох хургдац.

Укх деношка цу боахаме хилар тхо. Бьаьцадаараш дика хиннад цига аьлча харц хургдац. Къахьегама дисциплина чIоагIъеш, болх лерттIа вIаштIехьбаккхарах хьахинна беркат да из. Укхаза хIаравар ший гIулакх ховш ва...

МоллагIа арара саг тIакхача йиш йолаш дац бьаьцадаарий кхаш. Дика вIаштIехьбаьккхаб хаьхой болх. Кхашка тIабоагIача наькъа тIа оттаьча шлагбаума юхxе дийнахьа а бийсан а ха деш нах ба. Ерригача бригадашка дика вIаштIехьдаьхал къахьегамхой балха а салаIара а хьалаш. Машинашца балха хьа а цIа а кхувл нах.

Эггара хьалха кабачкеши нарсаши чуэца йолаьй. Къаьстта дика бу из болх йоккха опыт йолча Манциев Iийсас кулгалдеча йиълагIача бригаде.

—Укх шера пачхаьалкхенна 807 тонн бьаьцадаараш дIадала декхар тIайийцад оаха,—йоах бригадира гIонча йолча Н. Межидовас.—ХIьата план я тха 768 тонн. Декхар аттачарех дац. Бакъда, из кхоачашдергхиларах теш тхо. Хьувкъам дика ба. Ала доагIа, соахкара план а толаме йир оаха. ХIьата соахка-м йоачан а кIезига яр, хаоттамга хьежача дерригa шу а хала дар.

Межидова Нуса цу боахаме къахьегаш йола ийс шу да. Керттерча специалисташа дувцачох, ший гIулакх ховш, дика болх беш саг я из. Укх деношка хьалхара нарсаш чуэца йолаьй йиълагIча бригаде. Хьувкъам—16 центнер хIара гектара тIара. Иштта дика хьийкъай кабачкеш а. Уж хIара гектара тIара 25 центнер чуэц.

Хьалхара нарсаш городерча наьха истолаш тIа кхоачаргъя, цул тIехьагIа —консервни заводашка. ТIакхха дукха ха ялалехьа кхоачаргъя помидораш а. Уж боахаме 23 гектар хиллал я.

Берригаш 34 саг ва йиълагIча бригаде. ДукхагIбараш —мехкарий, селханара дешархой, комсомольцаш. ХIара дийнахьара норма тIеххоачашъю цар.

Атта бап бьаьцадаараш чуэцаш боахкача наьха болх, хIьата а хадаш дац укхаза велар, зовне иллеш. Минот, шиъ—хьалъюз ведар, урагIйода наькъа йистте нарсех хьалйизача ящкай штабель. Дийнахьара норма 400 килограмм йолаш, цкъаза 500 килограммага дIакхоачаш лохьаю уж мехкараша. Иштта болх бу хIара дийнахьа Музаева Томусас, Бачаева Майдата, Багаева Бирланта, Джантемирова Раисас.

—Раиса хул оаха салоIача хана тха тхьамда. — йоах цун нешаша.—Сакъердача а къахьегача а вIалла къарлуш а кIаьдлуш а яц из. Цунца цхьана нарсий мутIарех дIаэттача минут ялалехь хьалхайоал из. Делкъа ха хьатIакхачалехьа ший балха норма ю.

Хала хете а Iаяха дерригa дац укхаза дика. Къайле яц ший ханнахьа кхай тIара дIа ца йихьа продукци сиха талхилга, цун товарни сибат довлга. Иштта из ниислу хIанз бьаьцадаараш дIадахьа транспорт кIезига йоландаь. Цхьайолча хана болхлой дIахьа лелабу машинаш а продукци кхухьаш лела езаш хул. Цудухьа болх чакхбаьлча цIабаха йиш йоацаш цунга хьежаш латташ дукха ха йоаккх болхлоша.

В. КУРБАНОВ.

Сентябра чотагIа

Грозненски фабрика - кухне Дамбаев Асламбек керте латтача корта бохабеш доаца маларaш арахецача цеха коллективо башха - дика толамаш доах укх юбилейни шера. Июль бетта шоллагIа декада чаккхйоалача хана рапорт делар цеха болхлоша мерза хий арахецара бархI бетта задани кхоачашъярах. Ер шу доладелча денз задалел совгIа цар арахийцад 90 эзар совгIа сома маьха тайптайпара мерза хий.

Овсаре болх барал совгIа, хIара дийнахьа наха чIоагIа эшаш а цар дика дIаэцаш а долча мерзача хиш ассортимент шеръяра а чIоагIа къовсам лоаттабу цеха коллективо. ХIанз цо арахецаш да ялх тайпара мерза хий. Царех да андриеш, колокольчик, тархун, лимонад яха а кхыдола а мерза хиш. Къахьегама овсарле лакхъяра план 105,7 процент кхоачаш а яь, соахка укх хана хинначунца ниисйича 56,6 процент лакхъеннай из.

Уж толамаш доахача хьалхалатташ хиларца белгалбаьнна дукха болхлой ба цехе.Царех ба Лалаева Малика, Дышнаева Тамара, Кудузова Роза, кхыбараш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ЯХЬА ДНЕВНИК

ЛаьрхIар кхоачашду

Доккхий декхараш тIанийцад укх юбилейни шера СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химзавода болхлоша. Уж толамца кхоачаш а деш. Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача цIейна сийленца накъбахара шерра социалистически яхь йоаржаьча цар беттагара беттага дикагIа хулийт шоай производственни хьокхамаш. Дерригача техннко - экономически хьокхамий ворхI бетта план а дикка графикал хьалхабаьнна кхоачашъеш ба уж. Ер шу доладелача денз хIанзлехьа пачхаьалкхен планал тIех цар арахийцад 420 эзар совгIат сома маьха полиэтилен, фенол, синтетически спирт, кхыйола химически продукци. Ший потребителашта продукцена поставка яра дола договорни декхараш а толамца кхоачашдаьд предприяте коллективо.

Производства эффективности балха дикали лакхъяра республикерча предприятешта юкъе эггара хьалха социалистически яхь дIайолаьрех я химзавода коллектив. Цу лостамагIа беча балха тIа дика ка йоалаш къахьег цо укх юбилейни шера. Къахьегама овсарле лакхъяра ах шера задани цаIи ахи процент гаргга тIеххоачашъяьй цо. Планал совгIа арахийца ерригa товарни продукци духхьал из лакхъяра чотагIа хьаьяьй. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах укх шера кходаьд предприяте химикаша 716 эзар сом. ХIьата пачхаьалкхенна пайда бара задани 103,4 процент кхоачаш а яь, заданех лаьрхIачул совгIа цар кходаьд 666 эзар сом. Заводе ерригa арахецача продукцех 37 процент яр лакхерча категорех я. Из хул планагIа лаьрхIачул цаIи ахи процент гаргга.

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача цIейна дика къахьегама совгIат а кийчдаь, накъаяхара завода цехашта, производствашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккха Чингариев Заииды Хусейнович керте латтача полиэтиленови производства коллектив.

Деша дай бац

Республика гIишлои материалий индустрена сaготта эшаш объект я Чир-Юрте хьалъеш латта силикатни кирпишкаш арахецаргйола завод.

Миштад цигара гIулакхаш? Лоацца аьлча, во лел. Масала, укх шера хьалхарча ялх бетта планагIа ца деш дисад 645 эзар сома маьха гIишлои-монтажни балхаш, хIьата капвложенеш планагIа йоагIачул 557 эзар сом кIезигагIа яьй.

Нагахьа санна ер шу дIадоладелча денз 1343 эзар сома маьхерча капвложенеех пайда ийцабале, из чакхдалалехьа 6730 эзар сома маьхечарех эца лерхI. ХIьата из декхар кхоачашдулургдоацачоа тара да. Долче, укх шера йиълагIча квартале завод болх бе йолаялийта, аьнна, оттаьь задани йохаргья.

Фуд бахьан? Нохч-ГIалгIай гIишлои управлене лерттIа вIаштIехьбаккхац шийна чуйоагIача подразделеней а субподрядни организацей а болх. ХIьата ший аргIан «Чеченингушстройматериалы» яхача объединене телхаю оборудовани лоаттаяра, балхаш лара графикаш. Цу дерригне цIенхаштта юхатетт из лоархIаме объект хьалъяьйоаккхилга.

Цул совгIа, оттаьча хана оборудовани лоаттаяра договораш кхоачаш ца дарах а цун монтаж яра нормативни ха чакхъялийтарах а Нохч - ГIалгIай гIишлои управлене объединенеца хIанз а договор оттадаьдац завод хьалъяьяккхарен укх шера из эксплуатаце дIаяларен хьакъехьа. Из бахьан долаш республикански Стройбанко финансировани ца еш йитай из объект.

ПРЕДПРИЯТЕ ПАЙДА БУ

Чир-Юртара кхера боаккхен цох Iаькъаш юн завод зе деш яр. Нагахьа санна ерригa нормал тIехйола расходаш кхера гаьнара хьакхухьаш хиларах хулаш яле, уж лохъергйола бахьан корадагIацар-теш? яха хаттар отт. Цунна дола жоп лаха баьлар тха заводе. Новкъостал де, аьнна кхайкар республика геологашка. Хьежар мрамори ракушечники йоаллача Наьсарей Сунженскии районий лоамашка. Хьакорайир Галашкарчен Оалкамарчен моттигашка ракушечник. Цох яь Iаькъий армянскии мангышлакскии ракушечникаx яьчул 30 процент дарегIа а геттара дика а я. Бакъда, цигара бена кхера пена арахьарча оагIорахьа тоха Iаькъаш яхара пайдана хилаизар, хIана аьлча тIоадал ловш бац из кхера. Цудухьа арахьа хьатIабахьа кхера хилаиза балаизар. ХIьата а шоаш лехачох дог дилланзар завода болхлоша. Кхычахьара лаха баьлар здаиен арахьарча пенах техача а йохаргйоаца Iаькъош яха мегаргбола кхера. Из корабир Ведана лоамашкара. Цу мраморах яь Iаькъош йохац йошаярах, шелалах, малхах. ЧIоагIа а хоза а хул. Цох атта хьаюлу эшшача боарамен формен йола Iаькъош.

Из кхера боал Эрсеной яхача юрта. Кхера боаккхаш я Даудов Сулейман керте латта бригада. Сиха Iомабелар юртара нах кхера баккха. Бригадо задани кхоачашъю 150—200 процент.

Дикага дог доахийташ я керда кораяь карьер. Оалкамарча ракушечникаx яьхача кубометр хулача Iаькъашка 47 соми 70 кепиги дIадода, хIьата Эрсеноерчунга 25 соми 65 кепиги мара додац.

Цо хьахьокх Ведана районерча мраморах Iаькъош дукхагIа яхарах мел боккха пайда баргба.

Арахецача продукцега дIадодар лохдара тIадерзадаь да производствана модернизаци яра заводе деш дола балхаш а. Укх тIеххьарча хана рационализатораша эргаьхха тоаяьй шлифовальни станокаш, оттаеш я кхера теда низ бола станокаш.

Уж балхаш дар бахьан долаш ах шера планагIа хулаш дола зе 29 эзар сом кIезигделар. Укх гарггарча хана кхерах Iаькъош еча болхлой къахьегам рентабельни а шийга дIадодар юхаметтаоттаргдолаш а хиларга дог доахалге я.

Масала, хIара дийнахьа балха задани 120—125 процент кхоачашъю коммуниста Ачараев Ризвана кулгалдеча комплексни бригадо. Цу бригаде къаьстта дика къахьег фрезеровщика Ясадов Хасанбека, кхерах Iаькъош еча Бараев Ахьмада. ХIьата иштта болх дика бу заводерча кхыча болхлоша а — мозаичника Азимов Ахьмада, газоэлектросварщика Саганпов Алмана, слесара Музаев Денилбека.

Л. КАНЕЕВ,
Чир - Юртарча кхера боаккхача завода директор.

● ХIАРА ФЕРМАНА—ШОРТТА ДОАКЪАР

ХУВЦАЛУШ ХIАМА ДАЦ

Бокъонца ялат хьаийдеш вола весовщик а хинна вагIа Сунженски районерча Кирова цIерагIча колхоза керттера фуражир Мержоев Тухан. Да а да цо хьайдер ялат. Бьаьццара ялат. Дагарбалац цун дIадахача Iай лоалаха яьдача колхозашка ча мукъагIа да тхона, яхаш ше баьха го. Лоалахой шоаш а бар цу хана юххера доакъар хьаьшка дуллаш. Иштта ахмеца долаш хала Iа даьккхар цу колхоза хайбаша. Кхоачаш ца еш йисар шура йоххара, хьайбаш дорстадара планаш.

Цудухьа вийрзав фуражир доакъара селла сутар, цудухьа тиллийтац цо таразах цхьа килограмм хиллал доакъар. Шофераш раьза-м хилац тараз тIа цо машинаш гоаеш, граммаш озаш цо ха йоаеш. ХIьата а цар еш йола «мухарч» Туханах дIалатац.

Иштта теркам тIабохийташ ше хьа мел йица доакъар дIаяздеча доккхача журнала тIара цифраш вIашкаетташ вагIар из, тхо весовой дIачудаьлча. Белам баьлар фуражира юхь тIа, счетай юххера бурилг ше тохача хана. 1000 тонн сенаж, хьахьекхар цифраша. Из я цу доакъара план а.

Чуэца йолаьй колхозе аьла лаьрхIа бьаьцаш а. Планах 920 тонн йол Iалашъе езаш ба колхозхой. Из я Iан эшачул дуккха совгIа. 7000 тонн хьажкIий силос я кIоагашка йолла езаш.

ХIьата а дIа-хьа хьежача, колхозхошка, кулгалхошка ладийгIача къаьга хоалуш яр цар шеко: низ кхоачаргбий-хьогI хьайбашка диза долаш дIаьха Iа даккхийта.

Цу хьакъехьа тешшаме дош ала ховш а ловш а саг вац колхозе. Бакъда, цхьаькха хов, хьалха санна мукха чах етта машинаш, тракторни тележкаш ударгьяц ферме. БIаьсти хиннача михо дом баьккха хIалакбир 1500 гектара тIара мукх, доакъара дIайийна хинна цхьацца культураш. Цу лаьтташка дIа-м дийнад доакъара лаьрхIа тайп - тайпара ялаташ. ХIьата а Iаяха дукха тешаме дац уж. Михо лакхера хьаьнагI мел бола тIоа дIабихьача лаьтташка а ха тилийта а дIадийнад уж. Цудухьа, цар дош а «сигаленга» хила мегаш да.

Лоацца аьлча, сапаргIата хила хIама дац колхозе доакъарга диллача: Цу тIа цхьаькха а да ца хьоадича даргдоацаш. Вай вийцача фуражира саготал, сутарал массанега а яц укхаза, массавар а цхьатарра оарцагIваьнна вац доакъар Iалашдара. Дог лазараш доахан кхаба дезараш ба. Цар шоашка хьакхаьчача доакъарах кхом а бу, хIанззехьа лора а ду. Бакъда, из хьалкхедераш а чуэцараш а селла «боагаш» бац цу деша. БоагIача тайпара кхетабац доакъар Iалашдара бехктокхам. Иштта из децаре воагIаргвацар колхоза керттера агроном харцъяздаь кхат а дахьаш ферма заведующи Ажигов Мухьмад волча. Цо бена иикъ укх тайпара бар. БIаьсти йокъал эттача хана, маьлхага дIахо йоагаяйтачул доахан дIатIалаьхкача бакъахьа да цу тIа, аьнна йовш латтача бьаьца тIа Iул доажаде лаьрхIар колхозе. Цхьа юкъ яьлча йистар доахана «церг хьекха» моттиг. Юххера а вай вувцача № 1 йолча ферма заведующи волча вера из агроном, вIалла дагайоаца цифраш тIайола акт а яхьаш. Цу тIа йоахар № 1 йолча фермерча хьайбаша 17 гектар хуллача кхай тIара 2550 центнер буц йиай, я хIара гектара тIара — 150 центнер.

— Ер фуд? — аьлар цецваьннача заведующе, — цкъа-дале, селла доккха а дацар из кха, шозлагIа-дале, гектара тIара 10 центнерага кхачала моша доакъар а даргдацар цу тIара. ХIана Iехаду вай воаш, доаца доакъар дIа а яздеш? Иштта а ма йий вай йоаккха шура маьха планал езагIа.

ЧIоагIа раьза воацаш дIавахар агроном.

Из цхьа масала а тоъаргда, доакъарца хьалха санна «бегаш» беш йола оамал укхазара дIа ца яьнна хилара тешал дара. Нагахьа санна ферма заведующи а фуражир а санна хьайбай боахамах дог лазаш агроном хиннаваларе, доахан дIатIалахкалехьа кха а диста, юкъ-юкъера квадратни метр юсташ доакъар мел доал а хьажа, оттаергьяр цо из акт.

Подряд... Массанахьа а могаеш, бIубенна производства юкъекхувлаш я из. Бакъда, укхаза цунга «тхьамадал» хана-жерахьа дIакхоаче тамаш я. Хьайбай боахаме цхьацца йолча моттигашка, детта доахан чулаттача шин корпусеи цхьан телятникеи, из юкъейоалаергья, аьнна хабар доладаьд укхаза. Фу хургда бокъонца ховш дац. ХIьата доакъар Iалашдеча-м из вIалла а яц. Доакъар Iалашдеш лаьрххIа отряд яц.

Из а, хIьата дукха кхыдолча кхоачамбоацарий бахьанаш долаш а хургда-кх, доакъар Iалашдара темп колхозе селла ежа хилар. Из кийчдара графикал тIехьабус колхозхой. Сенаж йоллаш санна мара болх ца бой, силос кийчъяра 175 ди эшаргда. Доакъар Iалашдеча хургдола сурт тIаьръюкъе уллаш санна массанена а гургдолаш, доакъар кийчдара оарцагIбаргболча наха дIадоагIар, цар де дезар ховргдолаш гIулакх вIаштIехьдаьккхар республика дукхача боахамашка, цу районера цхьадараш юкъе а долаш. Ювцача Кирова цIерагIча колхозе цу гIулакха сихбаланзар. Сенаж а чуелла яьннаяр колхозе, йол Iалашъе а йолаяьяр, 25 июне социалистически яхьа условеш оттаяьча хана.

Инцъяла йиш яц сага фактор а. Дега бохам хиннача сага болх лерттIа хьабац. Из бохам хинначарех вар «С-100» яхача трактораца сенаж IотоIаеш ваьлла В. А. Кнаус а. 20 тонн хулаш еза трактор дIа-хьа лехкаш цу кIоага чу воалл из дийнахьа сарралца. Цо дечох тийша я сенажа дикал а.

— Хьалха 8 тонн мара йоаца «ДТ» дIа-хьа а лийхке кIоаг дIакъовлар акхар, — яхаш дувца Кнауса. — Цудухьа 700—800 тонн Iочуйоллаше а хьалбузар кIоаг. Аз хIанз 1000 тонн яхийтай укх чу. Хьажал, кхы а мел моттиг йисай. Шинкхо бIаь тонн чуяххал я из. Болх тешаме а цIена а хьабе-м хала дацар, Iа хьадер теркалдеш саг валаре.

Гучадаьлар сона болхлочоа къувлар фуд а. Дог гIоздоаккха дош ца хазар дацар. Ший цаI мара боаца етт кхаба доакъар эца дезаш хул из колхозера. Кнаус колхозник вац. Октябрьски технологически транспорта управленера воалаваьв из, дехар а даь. Моша доакъар Iалашдаь даллалца болх бе безаш а ва. ТIаккха мегаций колхозхошта санна цунна а доакъар дала?

М. ЗАНГИЕВ,
тха собкор.

АЬННАР ЧАКХДОАККХ

МИШТА КХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ

Укх тIеххьарча хана цхьа шу дIадахийтадац «Назрановский» совхоза къахьегамхоша хьайбаш толаме Iангара дахара, пачхаьалкхенга шурен дулхи дохкара планаш тIеххоачашъяра республика боахамашта юкъе яьржача яхье призови моттиг ца йоаккхаш. Мишта къахьийгад цар Iана юкъ лоархIаш йолча 1986 шера 1 октябре денз 1987 шера 1 июль хьатIакхаччалца?

Совхоза хьайбаш леладераша декхар тIанийцадар цу юкъагIа планагIа йоагIар 2032 тонн йолаш, пачхаьалкхенна 2040 тонн шура дIаяла, планал совгIа 15 тонн а долаш 520 тонн дулх дIадала.

Ийс бетта цар даьча балхий итогаш яьй совхозе. Уж дега боккха тоам беш я. ДIадахача шера чIоагIа йокъал а этта хьалхарча шерашка санна механизаторий шортта доакъар кийчде аьттув баьннабеце а, цул совгIа кхы тайпа балхашта юкъе цхьацца халонаш ниисъеннаяле а шоай декхараш тIехлика кхоачашдаьд хьайбаш леладераша. Пачхаьалкхенна шура дIаеннай цар 2079 тонн, хIьата дулх — 541 тонн. Цу юкъа хIара кхоабача Iаттагара 2009 килограмм шура яьккхай, план — 1664 килограмм йолаш. Итт эзар гаргга устагIа ба совхозе кхоабаш. Пачхаьалкхенна тха дIадалара план а 114 процент кхоачашъяьй жа Iуша.

Шоай декхарех дика лоархIабаьб дулха хьайбаш кхоаба болхлой а. Дийнахьен буси хIара бежана 750 грамм дозал IотIадеттадалийтад цар, тIанийцача декхарех кхетийта доагIар 550 грамм долаш.

Къаьстта хьинаре къахьийгад доаркаша Темирханова Маржана, Сагова Марема, Солтамакова Хадижата, Дзаурова Цаэша, Хаматханова Светас, Амхадова Зурас, Оздоева Iайшета, Аушева Мовлатхана, Айдаева Лейлас, Халухаева ПаьтIамата, кхыбараша.

Iаьсий леладеча болхлошта юкъе яьржача яхье къаьстта белгалъяьнний Ленинен Къахьегама ЦIеча Байракхен орденаш лелаеш йола Костоева Хьава. Ийс бетта хIара ше кхоабача Iаса 650 грамм дозал IотIадеттадолийт хьинар долча болхлочо дийнахьен буси. планагIа кхетийта доагIар 450 грамм долаш. Цо санна толамаш доахаш беркате къахьег Дудаева Дошос, Баднева Марема, Iаьсий леладеш болча кхыча болхлоша.

Детташ долча доахана зоотехнически бокъонаша дIа ма деххара доал а деш, шоай декхараш дика кхоачашдеш хьабоагIа скотникаш Барнинхоев Аюп, Оздоев Ваха, Газднев Ахьмад, Аушев Мохьмад, Айдаев Аюп, кхыбараш. ХIьата дулха лаьрхIа дола хьайбаш кхоабача белгалъяьннай Джугустов Бахьаудинен Албогачиев Жабраилен кулгалду звеноша.

Совхоза кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша къаьстта боккха теркам тIабахийтаб сага фактора лоархIам лакхбара, къахьегама овсарле лакха йолаш болх бара эшаш дола хьалаш шоай фермашка хилийтара. Закон а хинна дIаэттад дийнахьа, декада, бетта даьча балхий итогаш елга, хьинаре къахьегараш морально а материально а белгалбоахилга, планаш кхоачаш ца ерашкара, къахьегама дисциплина телхаерашкара законагIа доагIар хьадехилга.

Фермашкара коллективий болх бригадни подрядагIа вIаштIехьбаккхарах хьадаьнна беркат да мехка Кхачан программа кхоачашъеча планал совгIа дикка шурен дулхи дIадала хьайбаш леладерий низ дIакхачар. шоаш тIанийца декхар толаме кхоачаийде аьттув балар.

Укхаза белгалдаккха деза, къахьегама коллективашта керте латтараш шоай балхах дика кхеташ болаш, болхлой оарцагIбаха ховргдолаш командираш болга. Иштта, ткъоалагIа шу да бригадир волаш Наьсар-Кертерча ферме Лолахоев Iасолта болх бу. Цхьа шу дIадахийтац цо кулгалдеш болча доаркаша, скотникаша шоай планаш дикка тIеххоачаш ца еш. Iасолта бригадиралла хьожаваьча 1968 шера йоаккхаш хиннaчунца ниисйича хIанз хIара кхоабача Iаттагара шозза дукхагIа шура яьккха Iац цига. Бригадира лерхI карара пятилетка чакхъялалехьа хIара Iаттагара йоаккхар 3500 килограммага дIатIакхоачае. 1986 шера цига яьккхаяр 3385 килограмм.

Дика къахьегаш хьабоагIа вокх фермай бригадираш Костоев Хаматхан, Аушев Дауд, Илиев Мовла. Зооветеринарни гIулакхаш лерттIа чакхдахийтара фермашкарча специалисташта хадданза тIахьожам лоаттабу керттерча зоотехника Шадижев Мохьмаден керттерча ветеринарни лора Беков Мохьмаден.

Йоккха балха опыт караерзаь специалист ше хиларга хьежжа, совхоза ерригача службашта ма доагIара кулгалдеш ва директор Дударов Батыр. 73 коммунист чуводаш я цигара партийни организаци. 1978 шера денз цунна кулгалдеш парткома секретарь волаш хьавоагIа Мислауров Увайс. Ший балхах дика кхеташ саг ва профкома председатель вола Оздоев Хаматхан а. Ала деза таханарча хано дIа ма деххара шоай совхоза балхаш вIаштIехьдахара, шоай низ дIакхоачар деш уж хилар.

Совхоза кулгалхоша кхетаду кхабарга хьежжа мара доахангара хьаяккха шура хургйоацилга. Цудухьа къаьстта боккха теркам тIабахийтаб цар укх шера из шортта Iалашдара. ХIьата кийчде дезар дукха да: йол 3560 тонн, силос — 17000, сенаж — 3000, чаи хьажкIий гIадамаши — 9200, бьаьций хьоар — 600, доакъара свеклаш 7000 тонн. КIезига дац Iангара даха дезаш дола хьайбаш а: доахан 5100 бежан, жа 10500, 200 говр.

Совхоза отделенешка доакъар кийчду бригадаш вIашагIъехкай. Царна кулгалдеш ба йоккха балха опыт караерзаь бола механизатораш, дика гIулакх дIадахьа ховш бола организатораш Плиев Мохьмад-Башир, Зязиков Урусхан, Оздоев Ювнас, Беков Махьмадгири, Кодзоев Махьмад, Шанхоев Жабраил. Царел совгIа директора распоряженегIа болх беш йола Батыров Махьмада кулгалду кхы цхьаькха бригада я укх деношка цига доакъар кийчдеш. Из бригада эггара низ болашагIа я. Цунна чуйода можараш оалаш йола 10 тракторни лафет, массехк граблешн володкушаши, грейферни погрузчик, кхы тайпа техника.

Хьалха хьекхача дуккхача шерашкеи цхьан шереи тIаювлача бьаьцех цкъарчоа цига кийчъяьй кхо эзар совгIа тонн сенажи цаIи ахи эзар тонн гаргга йоли. ХIанз шозалагIа хьакха йолаяьй дуккхача шерашка тIаювла бьаьцаш. Механизатораша шоай низ тIаберзабаьб бьаьца хьоар Iалашдара а.

— ПланагIа хила деза доакъар кийчдара мел эша культураш йолаш да тхо. — йоах совхоза керттерча агроома Бекмурзиев Къурейша. — Дика хьийкъай люцерна, вIашагIъэяь дIайийнача горохахи кенахи хьахинна бьаьцаш. ХIара гектара тIара йиъ тонн йол е 100 центнер моша доакъар даьккхад. Иззал дукха йол яргйолаш я шозлагIа люцерна хьекхача а.

Доакъара лаьрхIа укх шера совхоза механизатораша хьалкхеюю 867 гектар дуккхача шерашкеи 547 гектар цхьан шереи тIаювла бьаьцаш, 1163 гектара тIа силос кийчъяра хьажкIаш, 150 гектар доакъара свеклаш. Царел совгIа ялата лаьрхIа хьалкхееча 2937 гектар хулача хьажкIех, хIанз чуэцаш латтача 1918 гектар долча ка болча ялатех а кийчде таро йолаш ба совхоза механизатораш массехк эзар тонн доакъар.

Хьувкъам къаьстта - лакха болаш доакъара культураш хьалкхеяьй укх шера Ужахов Ахьмадхана, Котиев Шимохас, Хаштыров Хьажмурда кулгалдеча звеноша.

— Доакъара свеклаш хьалкхееча хьинаре къахьегаш я Джандыгов Бексолта кулгалду звено, — шоай болхлоех доккхал а деш дIахо дувц сона Бекмурзнева. — 100 гектар лелаю цун болхлоша. Аз яьча расчетех кIезигагIа яьлча а хIара гектара тIара 700 центнер доакъара свеклаш яргья, планагIа яха йоагIараш 500 центнер йолаш. Дувца хабар доацаш дика хьувкъаш йоагIа Хаутиев Мохьмадеи Озиев Сайтудинеи кулгалдеча звеной болхлоша хьалкхееараш а. Доккха новкъостал даьд свеклашка дегI дайтара, низ болийтара укх тIеххьарча хана дийлхача догIаша.

Укх ахкан деношка шоай ма хулла дукхагIа доакъар кийчде гIерташ къахьегаш болча механизатораша, шофераша цхьа ди дIадахийтац шоай балха нормаш дикка тIеххоачаш ца еш. Къаьстта белгалбаьннаб доакъар дIакхухьаш бола трактористаш Дзортов Мохьмад, Шадиев Хьасан, Умаров Мохьмад, шофераш Дзайтов Руслан. МальсаговгIар Мохьмади Султани, граблешца бьаьцаш хьалехьаеш вола Дидигов Саварбик, погрузчика тIа вагIа Ведзижев Жабраил, комбайнашца бьаьцаш хьекха Котиев Ваха, Арсамаков Iалихан, кхыбараш. Дийнахьа 250—300 тонн сенажи 25—40 тонн йоли кийчъю совхоза болхлоша.

С. АУШЕВ.

Партийни вахар: балха стиль

ДИКАЧА ГІУЛАКХАШЦА ГІА НИЙСБУ

Доккха цІей а хинна дІаэттар г. Малгобекерча № 18 йолча школе В. И. Ленина цІерагІа йола Ерригсоюзни пионерски организаци вІашагІъелла ди. Массапахьа санна дар укхаза цу дийнахьа — торжественни хьал, рапорташ, берий айденна са...

Бераш долча хьоашалгІа баьхкабар граждански а Сийлахь-боккхача Даймехка а тІемий, парте, комсомола, къахьегама ветеранаш. Пионерски сбора эггара дог тохадолийта ха хьатІаэттар Сийлахь-боккхача Даймехка тІема ветерана А. Атарщикова йиълагІча «а» класса пионерски отряда Б. А. Дьякова цІи яларах йола дружина Совета решени Іойийшача хана. Цу тІа йоахар: «Укх дипломо тешал ду 1987 шера 18-ча мае хиннача дружини сборе НГІАССР г. Малгобека № 18 йолча юкъерча школа йиълагІча «а» класса пионерски отряда цІи хезача партийни, паччахьалкхен деятела, сийдолча большевика-ленинцен яздархочуни Дьяков Борис Александровича цІи енна хиларах.

ХІаьта малав-те Б. А. Дьяков?

Из ваьв 1902 шера городе Воронеже. Эрсе ва. Лакхера дешар дийшад. 1921 шера денз бехктокхамеча партийно-паччахьалкхен балха тІа хиннав, граждански тІем тІа дакъа лоацаш хиннав. В. И. Ленин дика вовзаш а цунца къамаьл доагІаш а хиннав Борис Александрович. 1928 шера журналистике балха вода из, хІаьта 1932 шера денз яздархо а хул цох. Ионизаце даькъе цІи хезача Іилманхочо А. Л. Чижевске уникальни опытах дувцаш да цо духхьашха яздаь «Революция в птицеводстве» яха книжка.

«Москва — Каракумы — Москва» яха исторически автопробег хилар 1933 шера. Цига дакъа лоацаш хиннача Б. А. Дьякова пробега материалех берашта лаьрхІа яздаь «Каракумий турпал» яха книжка. 1933 — 1941 шерашка бехктокхамеча партийни а паччахьалкхен а балха тІа а волаш, тоъал дукха художественно - документальни жанрах дола книжкаш арахийцад цун. Цо яздаьд «Къона шераш», «Тешаме символ», «Безама денал», «Вахара сердал», «Прометея ноахалаш» яха повесташ, «Вахаре лайнар» яха грилоги. 1936 шера денз СССР тайп-тайпарча театрашка увттаь йола 12 пьеса, кхыйола произведенеш.

Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа цо гойтача денала беза мах беш цунна денад дукха паччахьалкхен совгІаташ. ТІема алан шерех дувцаш я «Денал» яхаш цо язъяь пьеса. 1941 шера октябрь бетта М. Горьке цІерагІча Сталинградски драмтеатре оттаьяр из.

1920 шера денз КПСС член, 1958 шера денз СССР яздархой Союза член вар Б. Дьяков. Цун цІи вай мехка яйза ца Іеш дика йовз доазол арахьа а, йовз Доккхача алапа вола саг, денал дола интернационалист-патриот из хиларах. Кердача тайпара уйла е, моллагІча зуламца, ширдаьнначунца лира къовсам лоаттабе, цкъаза тІехьашка довла цезаш моттиг нийсъелча шоай оамалех ца боха Іомабу цо массадолча къамий нах. Айхха бувзамаш лоаттаду цІи хезача персональни пенсионера школа къоначa пионеращца, царна совгІата ахийтад шийн книжкаш, бокъонца бола коммунисташ, керда общество хьалъераш уж хургболаш хьехар дора царна. 14 июне 85 шу дизадар Борис Александровича, хІаьта из бутт бовча хана уж болча хьсашалгІа ва дага а вар. Бакъда, 3 июне цІаьхха кхелхар Н. К. Крупскаяца гІулакх доагІаш хинна цун сесаг Анна Максимовна, цудухьа шийн хьава вІаштІехьдарг ца хиларах хоам бир цо берашна.

Тхо, школа педагогаши дешархойи бІубенна да Б. Дьяков тханцига хьоашалгІа воагІаргхиларах, хІаьта хІара лоаман дезала цІен наІараш шерра хьайийлла а хургья везача хьаьшана.

З. ДОТМУРЗИЕВ,
Малгобекерча № 18 йолча юкъерча школа партийни организаце секретарь.

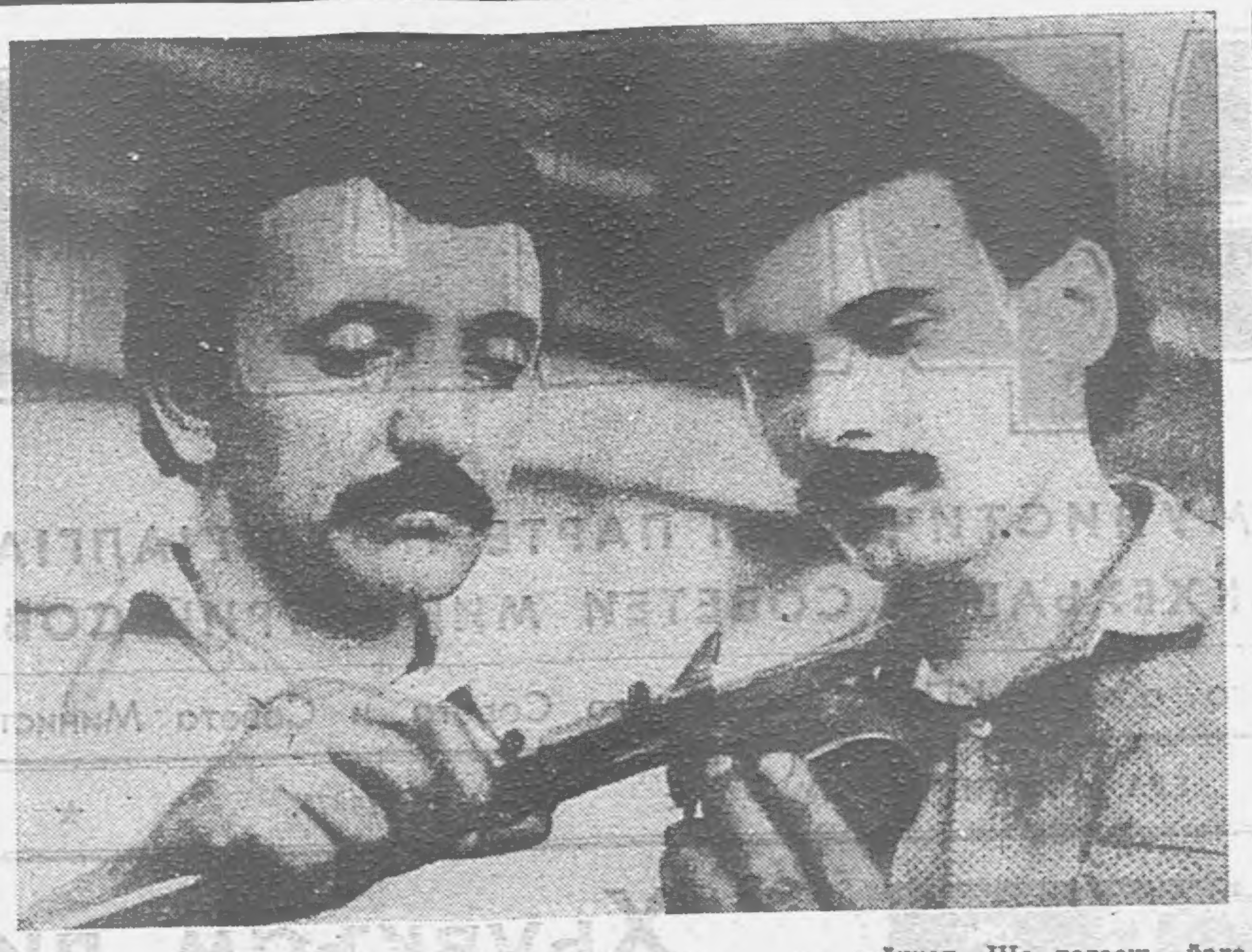

Укх шера шоаш тІайийца социалистически декхараш тІехкхоачашдеш хьабоагІаш Іалаьмате дукха болхлой ба Грознерча «Автоспецоборудованне» яхача опытно-экспериментальни заводе. Къаьстта дукха ба уж кхоалагІча цехе. Царех ва коммунист, токарь Шовхалов Руслан Мухадиевич. Цхьаккха бутт дІабахийтабац цо укх шера паччахьалкхен план хьалхал хьалха кхоачаш ца еш. ХІанз июль бетта тІеххьарча деной чотагІа къахьегаш ва из.

Овсаре къахьегарал совгІа, ше хьаеш йола продукци тІехдика хулийт Руслана. Цудухьа шийн тамагІа а долаш продукци арахеца бокъо яьккхай цо.

Доккха дакъа лоац цо общественни балха тІа а. Цо цІена кхоачашду кагирхой хьехамча, халкъа депутатий, Грозненски горсовета депутата, халкъа дружинника декхараш. Шийн опыт, дикагІйола балха методаш камаьрша дІа а йовзийташ, цо хьалкхебаь токараш итташ ба заводе. Иштта болх беш волча Руслана дукха совгІаташ тийннад. Ше лелаеш йола коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи хІара шера чІоагІъеш хьавоагІа из.

Ханна къона вале а, шийн балхах дика кхеташ, токара говзал кІоаргагІа йовза гІерташ къахьегаш ва комсомолец Таценко Сергей. Шийна ховш дар Руслана дІахьех цунна.

Цеха комсомольски бюро член ва из.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) токараш Р. Шовхалови, С. Таценкои.

И. ПЛИЕВА сурт.

Къахьеганза доходаш йоахаращца — лира къовсам

НАЬХА РУЗКЪА ДУАРАШТА—ДУХЬАЛЕ

Вай керттерчарех цхьа декхар да социалистически доалахьенна тІакхувдараштa, кхааш ийдерашта, жуккарташта, спекулянташта, болх а ца беш, наьха хьакъ дуаш баха гІертарашта духьала лоаттабу къовсам ирбар. цу махьакъехьа КПСС XXVII съездо дІадехараш хІанз а эсала кхоачашдеш хилара бахьанаш овлангара денз тахкар а доаггІача тайпара цу дешай терко яр а. Долчча бесса аьлча из дош цкъа дийца Іийнаяц Заводской райсовета исполком. хІана аьлча уж а кхы тайпа йола а куц доаца явленеш тарлуш яц вай вахара хьисапаца. коммунистически нравственностаца, доккха зе ду цар обществана, халкъа боахама.

Халкъа депутатий райсовета сессе доклад яьяр района прокурора Г. Н. Киселева, къахьеганза йоахача доходащца лоаттабу къовсам чІоагІбара хьакъехьа деш долчох дувцаш. Белгал а яьха чІоагІъяьй хьаддача мероприятей программа, чакхдаьхад цхьадола организационни а практически а гІулакхаш. Предприятей, учрежденей кулгалхоща, уличнии цІенойи комитетий председателаща, РОВД участкови уполномоченеща совещанеш чакхъяьхай, исполкома, правоохранительни органий болхлоша дакъа а лоацаш, гражданий сходаш яьй.

КІезиг-дукха айденнад финансови органий, контрольно-ревизионни службай балха хьинар. ТІеххьарча шера 18 рейд яьй райфинотдело, цхьаннахьа болх беш а боацаш, хьал дика долаш баха нах хьагучабоахаш. Цар итогегІа кустарни хьисапе болх беча 14 сага тІатехай 965 сома маьха подоходни налог, хІаьта шоай цІеношка квартиранташ чубуташ хиннача 18 фусамдаьшта — 1230 сом. Цхьайолча предприятешка, организацешка, учрежденешка финансови дисциплина телхаяь дукха моттигаш гучаяьхай халкъа тІахьожама комитето.

Тоъал дика хувцамаш хиннад РОВД балха тІа а. Духхьал 1986 шера паччахьалкхенна юхаметтаоттадаьд 147,2 эзар сома маьха хинна зе, е лурчогІарчул 7-зза дукхагІа. ГІалаташ дувлийтар бахьан долаш балхара мукъавалийтав 5 кулгалхо, хІаьта 30-нел совгІа саг дисциплинарния материальни бехктокхаме ээав.

Къоалаш, растраташ, законагІа йоаца списанеш яр, талхар бахьан долаш дукха паччахьалкхен рузкъа доадеш доккхий зенаш хул хІара шера. Къаьстта дукха йоаю гІишлон а доагора-смазочни а материалаш, кийча продукци.

Паччахьалкхен доалахье лораечара хьал къаьстта во латт Грозненски радиотехнически заводе, биохимзаводе, фабрике-кухне, хладокомбинате, кондитерски фабрике, «Чечингкоммунводоканал» УДМС. Доккхий кхоачамбоацараш да «Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене. Иштта, 1604 сома боараме къоалаш дарах бехктокхаме ээаб цу объединене бухгалтере болхлой Гончаровай Пядоренкои.

Ха дара нах тоъаш бац Госагропрома предприятешка, торговлен складашка, материальни маьхаленашта хийцца дІатІаваха таро я цига, хІаьта правоохранительни а общественни а органий сигналашка, цар дІадехарашка хьожаш саг вац. Кхоачашъяц райисполкома решенеш а. Иштта, фабрика-кухня территорена гонахьарча карта ремонт яра ха шозза белгалъяьккхаяр, бакъда, из исполкома решени кхоачашъяра цхьаккха хІама даьдац ПОГНОС ЖКУ начальника Ломакина. ХІаьта цунгара а из мо болча кхычаргара а цІенхаштта хьадийхадац исполкомо.

Районе даьржа дз спекуляци, къоалаш, кхааш ийдар, лаьтташ бокъо йоацаш дІалувцар, наха баха фусамаш дІа-са екъача харцонаш лелаяр санна дола негативни гІулакхаш. ХІаьта царца къовсам лоаттабара эффективность тоъаш яц. Правоохранительни органий геркам дукхагІа тІаэза ба ерригача отчеташка дувцача кагийча къоалашта, цу явленеца къовсам лоаттабеш хилара кеп а увттаеш. ХІаьта боккхий къуй шек дІа а боацаш багІа. Укх тІеххьарча шерашка спекуляци лелаярах е кхааш ийдарах а практически цхьаь цаІ доккха дош дийцадац районе.

Фусамаш тоъаш ца хиларах пайда а эцаш, шоай квартираш нахага дІа я телаш, царех къахьеганза йола доходаш яра хьаст баь хинпаб цхьаболчар. Маьхах шоай квартираш дІалуш 50 саг мара вацар райисполкоме учете латташ, хІаьта бокъонца дІатехкача дикка дукхагІа хилар уж. Бакъда, жилищно-коммунальни службай кулгалхой Ломакин, Арцаев, Войт юстара латт шоай боахамашка лостам бара гІулакха. Шоашкара де доагІар дац цар квартирех мах телара тІадиса декхар нахагара хьадаккхара а. Района прокуратурас дош айдар бахьан долаш квартирех бола мах хьабаккхара 20 иск кхоачашъяьй соахка, 8157 сом ахча нахагара хьа а доаккхаш. Укх шера — 3687 сом.

ЦІенхашттара проблема я районе приписказ елга, из бахьан долаш законагІа доацаш алапеш, премеш тел наха. Духхьал дІадахача шера цу тайпара дІаденна ахча 398 эзар сом да. Къаьстта дукха ювлийт цу тайпара моттигаш № 1 йолча КСМ, «Севкавнефтегазпереработка» РМУ, «Азэнергострой» треста Грозненска участке, ЧИУС-а чуйоагІача организацешка. Ца доагІаш алапеш тел иштта здравоохранене, дешара заведенешка.

Хоалуш дикагІча оагІорахьара хувцамаш хиннадац советски торговлен бокъонаш телхаярца къовсам лоаттабеча. Цу тайпара зуламаш даьчарна юкъе ба тайп-тайпарча 11 предприяте болхлой. ХІаьта къаьстта теркалдича бакъахьа да ОРС-а ревизорски службо ше цхьаь цаІ цу тайпара моттиг гучаяьккха ца хилар. Цунца цхьана белгалдаккха деза тараз харцахьа а озаш, вахагара совнагІа ахчаш доахаш йола моттигаш укх шера 40 процент дукхагІа йолга.

Сагото йойташ ба гражданий доалахьен къоалаш дара боарам. Кхоачам боллаш бац уж къоалаш гучадахара РОВД беш бола болх. Соахка даьча 148 къоалах хьагучадаьккхар дац 83 мара, хІаьта укх шера — 46-нех 27 мара. БоаггІача боараме бац гражданий шоай доалахьара хІамаш йоаха нах хьагучабахара милице беш бола болх а. КІезига да къахьеганза йоахача доходащца къовсам лоаттабара халкъа судо деш дар а. Делашка хьожаш дукха ха йоаю по, цкъаза кІаьда наказанеш тел къоалаш дерашта, кхааш ийдерашта, спекуляци лелаерашта.

Къахьеганза йоахача доходащца къовсам лоаттабара лоархІамегІча лостамех цаІ ба, мах а телаш, гІулакх дар дегІадоалалелга, халкъа эша товараш дукхагІа а дикагІа а арахецилга. Пайдане мероприятеш чакхъяха лаьрхІад цу хьакъехьа, бакъда, уж кхоачашъяра тІехьа райисполкомо боаггІаш бола тІахьожам лоаттабац. Укх шера хьалхарча квартале «Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене, Нохч-ГІалгІай гІишлон управлене, № 1 йолча КСМ коллективаша ара ца хецаш дитад цхьа миллион сома маьха халкъа эша товараш, хІаьта ГЗЖБК коллективо 20 процент мара кхоачашъяьяц уж арахецара план. Из бахьан долаш уха хургба-кх нах спекулянташ болча а, леккъалу хургда-кх цар уж шоай производствера.

Наха гІулакхаш деча сфере нийслуш дола кхоачамбоацараш дІадахара гІо деш да индивидуальни къахьегара кооперативаш вІашагІйоххилга. Из болх беш ба хІанз районе вІашагІъеллай 10 кооператив, царех шийй квартирашта ремонт ераш а йолаш. Бакъда, из кхоачам болаш дац.

Нийцача факташеи доаладаьча масалашеи хьа ма хьоккхара, наха къахьеганза доходаш йоаха моттигаш районе хІанз а шортта я. Спекулянташ, кхааш ийдераш, паччахьалкхен рузкъана тІакхувдараш, социалистически доалахьенах каеттараш, иштта харц гІулакхаш леладу кхыбараш хьагучабахара а царца лоаттабу къовсам чІоагІбара а беш бола беррига болх эргабаккха беза. Из зулам дІалоаккхалургдац духхьал административни гІулакхаш чакхдахарца. Цу балха эффективность лакхълургья нагахьа санна наьха хьакъ даа гІертарашта духьала цхьан фронте а латташ. къахьегама коллективаш, шерра общественность; правоохранительни органашца цхьана духьалъотте. Цу къовсама действенностах тІийша да къахьегамхой вахара хьалаш тоалулга. Укхаза шоай лоархІаме дош ала декхарийла ба халкъа депуташ.

В. АБДУЛАЕВ,
Заводской райисполкома председатель.

IOI-гІа УКАЗАНИ

Гаьна баьннача къовсамах дола газет дешарий письмош

МАЦА чакхбаргба ховш бац хьуна тІагІоллара из къовсам. Цох тамаш е а ягІац: бакъвар-харцвар малав хьожаш латт. Из ду ворхІлагІа шу да. Нийслуш хІама да новкъавар «ваар» а. Укхаза из гуччахьа ду. Цхьан шера цунна яхийтай 47 проверкей ревизии, цул тІехьагІа мукІарал даьд из дара бахьан «субъективизма элементаш» хиларах. Балха тІа лохваьв из, корта болаш вІалла бахьан доацаш. ЗаконагІа йоацаш тохарах, ах шу доаллаше дІаяккха езаш хинна выговор яьй цунна. Бетта доагІа алапи соцадаьд цун, бакъда, тІехьагІа юхадІаденнад. Из дерригa дІадоладелар хьалха хинна министр волча хана, хІаьта соцаш дац хІанзарвар волча укх пхе шера. Из дерригa харцдеш дац соахка 4 декабре «Духхьал лесничий ва» яхаш корта а болаш, «Правда» тІа араяьннача корреспонденцена КПСС Нохч-ГІалгІай обкомо дайта жоп. Обкомо белгалдаьккхар, хьун боахама министра А. Харикова «кадраща беча балха тІа кхоачамбоацараш дувлийталга, КЗОТ телхаяьлга...». Иштта кІаьда дувц духьалваьннача инженера бехк барах: КЗОТ толхаяьй.

Редакце дайтача каьхата тІа ювц кийча продукци маьхалъяккхара шера план 110 процент кхоачашъяь мехлесхоз, 1985 шерарчул 12 процент дукхагІа арахийцай цо продукци. Вожаш а тІехьабусаш бац: «Дерригача технико - экономически хьокхамий план кхоачашъяьй республика хьун боахама министерствас». Из дика да. ХІара толамо нах гІадбуг, цар дегаш айду. Цхьабакъда, Нохч - ГІалгІайчера духхьал толамех дувца письмош иха Іац. Хьу лелаераша, механизатораша цхьатарра хьаллоац республика лоаман хьу хІалакьяра, очковтирательствана духьала ваьнна коммунист А. Лулуев. Долаш дар сов Іаьрждеш дувций-хьогІ цо, укхазарча хьун ганзех эца боаггІача тайпара пайда эций - хьогІ, гІулакх доацаш укх ворхІ-бархІ шера оарц доахий - хьогІ Лулуева? Цу хаттарашта жоп луш, Веденски районерча тха газет дешараша яйтай 1984 шера ноябре хиннача КПСС обкома пленумах йола газетни отчет. Докладчика — парте обкома хьалхарча секретара В. Фотеева хьу лораяра тІахьехаш аьннад: «Халахете а, система йоацаш дукха хьу хьокхаш латт республике. Цу гІулакхо дукххача моттигашка эрозионни процессаш дІайолаяьй, лаьтта лорадара а хий лорадара а даькъера хьун лоархІам наьха санна лохбаьб, лоаман хиний дебит кІезигъеннай. Ачхой-Мартановски, Веденски, Сунженски районашка цхьадола хиш лекъад».

Письмош яздаьраша шоаш бахача моттигашкара масалаш а кхувлаш, бакъду из. Цар хоам бу, хьалхагІа а санна, цхьаккха система йоацаш попа хьу хьокхаш хиларах, хІаьта цу тайпара хьу мехка кІезига ма йий. Лакъаш латт лоаман хьасташ, хиш. Цу тайпара харцахьа деш дола хІамаш къайлададахьа гІерт фиктивни нарядаш увттаеш, егІа йоацаше, хьу дІаегай яхаш отчеташ телаш. ТІа-тІа халагІа хул хьуна къайленаш хьулае. Из бакъдеш я слесара-механика А. Хадисова яйта, моттигерча газета тІа кепатеха АССР Лакхехьарча Совета комиссе материал. ХІанз массайттазлагІа хьалхадоакх депутаташа республиканскии министерствана: «ТІакхача хала йолча моттигашка хьу хьакхац, хІаьта цига я хьакха йиш йола 10 миллион кубометр хьу. Из иштта доллаше, план кхоачашъяр духьа тІакхача аттагІа йолча моттигашка хьекх хьакха йиш йоаца къона хьу, къаьстта поп». Укх шера бІаьсти Лакхехьарча Советашин комиссе цхьана яьча заседане белгадаьккхар, автономни республика лесхозашка хьакха йиш йола хьу 60 процент мара йоацилга...

Лоацца аьлча, шоайцига республика болхлоша нагнагахьа мукІарал ду хьун боахаме нийса доацаш гІулакхаш леладеш хиларах. Бакъда, «шоай доазол арахьа» жоп дохьийташ хилча хьал сел нийрча хилар хьуладе хьож. Цу тайпарча практиках хьахулар дика довзаш да.

Иштта ховш да критика йича жоп ца луш юташ, хІаьта критика яьчул тІехьа хІама ца хувцаш дуташ гласностаца гІулакх леладаро мичахьа кхоачаву. Цу материала тІа дувцар, масала, тарни пІендалгех. Грозне нийца а нийце, лоаман лесхозашка хьалкхухь уж, цига царех яьшкаш хьа а йий, Грозне юхаяхь, план кхоачашъярах отчет ялар духьа. ХІаьта кийчъеча а херх хьокхача а хана хьайийнна Іалаьмате дукха отходаш дІакхувс. КПСС обкома дайтача каьхата тІа дувц Лулуев фу саг ва, цо мичахьа а мала волаш а болх баьб, бакъда, цхьа дош аьннадац цо еш йола критика нийса я е нийса яц, аьнна. ХІаьта хьалхагІа санна, «плана духьа» пІендалгаш дІа а хьа а кхахьа лаьрхІа ба е лаьрхІабац.

МАЦА чакхбаргба ховш бац хьуна тІагІоллара къовсам. Дагадохийтаргда аз, 1981 шера бІаьсти «Правда» тІа цох дийцар коммунистий группас. «Критика яра баь бекхам?» яхача цар письмона жоп делар парте обкома секретара Д. Завгаева: критика нийса яьй, де дезар даьд, аьнна. Бакъда, газето хьаллаьца специалист цул тІехьагІа кхы а дукхагІа гоамвелар. ХІанз, 1987 шера мара парте обкомо хоам банзар Лулуевна мехлесхоза директора болх баларах. Из-м иштта хила доагІаш а да: ханаш хувцаеннай, башха-дикача специалистаца къовсам лоаттабе кхераме да. Вешта аьлча, министерстве ховра ше дІахьожаваьча дІаваха Лулуева йиш хургйоацилга, — укхаза керттера лаьрхІар форма оттаелга дар. Чоалханеча къовсамах служебни гІанда проблема е а хьежар.

«Дувцар должностах дац, — язду Нохч - ГІалгІайчерча инженера - экономиста Э. Сусуева. — Вайна хьалхашка ва 28 шера хьунагІа болх баь хьалха хинна хьу хьокхар, шийн гІулакх геттара дика довз цунна. Боахамаш кегий а деш, дохадара, хІанз укх сахьата лаьрхІа бола толам бакххара духьала ва из. Средстваш, техника цхьан моттиге вІашагІтохарах, хьуна йоккхий объединенеш-комплексаш хьаяра, управленчески аппарат кІезигъяра хьакъехьа кІоаргга кийчъяь программа чакхъякхка гІерташ денале къовсам лоаттабу цо. Цунна духьала латт шоай гІулакх лерттІа довзаш боаца, бакъда, кІезига а доацаш, Іаьдал бе доалла нах. Царна чІоагІа ловра шоашта духьала ваьнна, шийн моттига доал деш вола директор вохаве, цудухьа цар дІаьккхар йоккха хьунпромышлени комплекс. Специалистащца бала беззача бесса дага а ца боалаш, тайп-тайпара дале а, наха дувцачунга ла а ца дувгІаш, Лулуева кулгалдеш хинна Ермоловски леспромхоз йохайир. Ши боахам вІашагІбеллар, долче, царех цаІ бийдала ресурсех баьлар, шоллагІбар — материально - технически базах...».

Ма дарра аьлча, журналисташ бац Нохч-ГІалгІайчене хьун боахама министерство эш е эшац, боахамаш кагий а деш, декъар нийса да е дац, цхьадолча «точкех» хьу йохка а йохкаш, нах бакха моттигаш хул е хилац къестаде дезараш. Цхьабакъда, Лулуев а цо санна уйла ераш а цхьадолча хІамашта нийса бокъонца а, хьажа доагІар цар предложенешка, хьунах пайда эцилга Іилман, экономически гІойле луча ларда вІаштІехьдаккха доагІар. Царга ладувгІа хІана тигац? Цхьа шун ах шун хьалха «Лесная промышленность» яхача газета тІа «Перестройка яьза яргъяц» аьнна корта а болаш, араьннача статьяга хІанзалца хІана хьежабац Грозне? Цхьадолча даькъе цу хаттара жоп луш да Грозперча коммуниста А. Самойлова дайта письмо:

«Дукха хІама ла дийза шун статьяй турпал дика вовз сона. Цунга бахьача балан бахьан — министерство вІашагІйоллар а цхьашена тІехьа шоллагІвар хьожавеш, АССР хьун боахама министралла шоай балхах кхеташ боаца нах хьежабар а. Цхьан хана укхазарча управленена керте латтар опыт йола хьу лелаераш. Лулуева сий дора инициатива хиларах, гІулакх корта болаш леладарах. Бакъда, йоккхача министерски посте кхаьчар А. Османев, цул тІехьагІа А. Харнков. Обкомо министралла хьожабе аьнна рекомендаци елар царна лаьрххІа знанеш йолаш, деша ловш, дІадувцачунга ладувгІаш боацаше. Цхьан посте гІулакхаш телхачул тІехьагІа, кхы кІезигагІа бехктокхаме йоацача посте нах дІахьежабара даькъе духхьал из цхьа масал хинна Іац. ХІаьта республика партийни организаце хьалкхебаьб производства экономика а лоаман хьун проблемаш а кІоаргга йовзаш бола талант йола специалисташ. ХІанзарча хьалашка итта дий шийн балхах лерттІа кхеташ воацача сага из санна йолча чоалханеча отрасла кулгалде? Дуккхача хана денз гучадьнна хІама да цу тайпарча практико хакимаша яххар дераш хьаллоацилга, критика царна гоама йолга».

МАЦА чакхбаргба ховш бац хьуна тІагІоллара къовсам. Из малагІча кепе берзаш латт шаьра хьахьокх Лулуева лесничестверча шофера «Лесная промышленность» яхача газета тІа арадаьккхача корта болча письмох хиннaчо. Лулуев хьаллоацаш цо яздаь письмо цул тІехьагІа хьоахадир 4 декабре «Правдас» а. ХІаьта 15 декабре мехлесхоза директора М. Хаматханова шофер балхара дІавоаккхалва, аьнна техача приказа кулг яздир. Бахьан дар Ш. Хадизовгара водительски праваш (уж цунна юхаеннай) ханна дІаяхарах автоинспекце баь хоам.

Шийн лесничестве 30 шера болх баьб Хадизова. Из хиннав партийни бюро, профкома член. Кхозза хержа хиннав Гудермесски городской Совета депутаталла. Цун чІоагІа сий дора министра А. Харнковна критика еш газета тІа яздалцца. Цу хьакъехьа Грозне де доагІар динзар, хІаьта «Лесная промышленность» яхача газето цІаьккха а яздир, хІаьта 1986 шера 11 сентябре РСФСР Минлесхоза хоам кепатехар: дийцар бакъхиннад — А. Харнковна выговор яьй, аьнна. Министра бехк баьб. Болхлочо нийса яздаьча письмох. ДІахо хинначох «Правдага» язду Грозненски мехлесхоза партбюро секретара заместитела Т. Хусановас:

«Хадизовна тІехьа хьежа бальар, из цхьан тайпара лапа, пун сий доаде гІерташ, кепайоазон тІа критика ярах, Лулуев хьаллацарах бекхам бергболаш. Кхычарел дикагІа хов сона шийна болча пайданна цо машинаш ца лелалга — со се я из цу рейсагІа хьожаваьр. Машина тІа мухь бацар, маршрута тІара ваьнавацар из, «шийна болча пайданна» цо ма лелаяьй яхнилга хабар да. Сона моттар из дош кІоаргга тохкаргда, аьнна. Бакъда, директор боарам боацаш гІозваьннавар: дІавакха, дІавакха веза! Горсовета исполкомо пурам делар депутат Хадизов ханна водителан декхарех мукъавалийта, дІа а ца воаккхаш. Из саго теркалдинзар. Тха республика хьун боахама министра бартаца балхара дІаваьккхар из».

ХІара дийнахьа хІана дац аьнна, кхаь бетта гаргга дехар даьд Халидзова шоай лесничестве шийна моллагІа болх балар дехаш... Кхычунна, шеко йоацаш, лургбар, хІаьта министра критика яьчоа цхьаккха дича а балансар. Из истори дайзачул тІехьагІа техника А. Маладева дог тохадолийташ дола письмо яздир КПСС обкома хьалхарча секретарага, законагІа доацаш леладу гІулакхаш дехкар цунгара дехаш.

Министро яххар де кийча йолча мехлесхоза администрапе доагІар дир шийна ца везачоа. Укх бІаьсти мара бокъо еннаяц цунна хьу хьокхар хила. Из болх бала йиш йолаш а декхар долаш а бар цунна шийн лесничестве, бакъда, бала ланзар, юха хьа а ийца, къахьегама стаж юкъагІа йоаккхаргйоалаш. «Правдага» цох язду коммунисташа, хІаьта белгал а доаккх: обкома из дерригa гу, дерригa довз, бакъда, цо хьадеш хІама дац, яхаш.

ХІанз де болабеннаб. Хадизов балхара дІаваьккха пхи бутт баьлча дагадехар автоинспекце хоам партийни ІаьдалагІа бийца ца бийцалга. 1985 шера автоинспекторо Хадизовгара штраф яьккхача квитанце копи а корадир. Зелаш: дІадаха шу чакхдоаллаш укхазарча ГАИ цу сахьате массанега хоам бир цу шоферагара даьннача гІалатах. Амма, цул цхьа шу хьалха цо кулгалхошта критика яьяцар, хІаьта ГАИ цу тайпара сухал а гойтанзар. Ма дарра аьлча, факт а яцар цхьаккха шеко йоацаш я ала йиш йолаш: бехк бара хинна бахьан — квитанци дар. Из иштта дале а, укх шера мае сиха гулийр партийни собрани, тІаккха соцам бир: хьу хьокхар Хадизов КПСС мугІарашкара дІавакха, аьнна. ГІулакх лерттІа тахка ца тохкаш, Хадизовца дика воацача инспекторо аьнначох тийша а бе-бе да къувсача оагІоний низаш.

Цхьаькха масал. Прогул яьй аьнна бехк бир хьу хьокхаш волча пхи сага. Дукха эший из нийса да е дац тахкара? Бакъда, хьу хьокхаш вола уж ши саг — «кхерамеча» Лулуева къонгаш хиннаб, цудухьа гІулакх геттара гІоттадир. Директоро дІайийхар докладной запискаш, каьхата тІа Іоязъяь объясненеш. Прогулаш яьй яхача цу деношка доагІа ахча дІадаланзар. Цу сенсационни фактах приказ техар, «комиссионни проверка» хьожайир. Айдаь дийцача цу гІулакхах долча шоллагІча приказо хьакхайкадир прогулаш яьяц, хІаьта Лулуевгарах енна информаци нийса хиннаяц, аьнна. Цу сахьате качбакар хьуна мастера М. Альтемировна — цо шийханнахьа хьачуеннаяц болхлой нарядаш. Кхывар-м из дарах бехк а баькхка, выговор е строги выговор яь вутаргвар, балха тІа лохве а тарлора. Бакъда Лулуев хьаллоацаш ва, мастер цудухьа балхара дІа а ваьккхар. Цун къахьегама книжка тІа дІаяздир — «цкъа гІожа нарушени ярах». ШоллагІа шу да Альтемиров болх боацаш лела.

Иштта дІахохьош ба цавезача инженераца лоаттабу «къовсам». Кхетадеш ма хиллара, вожаш а ба даггара контржалобаш, апелляцеш язъеш. Республике дикагІйолча леспромхоза директор хиннача Лулуевх цу шерашка бокъонца вола хІама декхарг хиннав. Цо гІо ца дехаш нагахьа инстанци йисаяц.

Хьанна могаргда цу тайпарча къовсамаша обществана мел зе ду тахка. Мел дукха йоаю цо Іалама а сага а ресурсаш? Мел телхаю цо дисциплина, йохаю характераш, кагъю кхелаш, нахах доалла дикадар, сийрдадар бІарга ца го Іомабу. Министро леладу гІулакхаш нийса доацилга хьалхадаьхад обкомо. Хьалхадаьхад депутаташа. Соахка дуккхаза хьалхадаьхад РСФСР Минлесхозо. Укх шера, «Правда» тІа араяьнна корреспонденци йийца а йийца, Российски Федераце Минлесхозо А. Хариковна цІенхаштта хьалхадаьккхар «республика хьун боахам дегІабоалабара балха тІа гІалаташ дувлийташ хилар». Из масалагІа указани я? БІоалагІа? Е бІаь цхьоалагІа? Уж-м дага а агІац. Ма дарра аьлча, цочул доккхагІа дола гІалаташ ца дувлийтача водителагара, хьу хьокхачунгара доагІар цІенхашттагІа хьадех.

МАЦА чакхбаргба ховш бац хьуна тІагІоллара къовсам — духхьал цунна тешал деш да парте обкомо дайта жоп. Цунга диллача, диазза яздаьчул тІехьагІа, цу дІаьхденнача историех кхы дувцаргдац, аьнна хийттачоа тара да Грозне. долче цаІ шоллагІчо хьаллувцилга норма а хинна дІаэттадий ала йиш йола дуккхача хана денз хьайоагІа стиль хувца ца хувцаш йита йиш я. Цхьабакъда, цІаькха а ца яздича доалаш дац гІулакх — газет дешарий письмоша тІагІертта дІадех из. Цар дагадохийт: цІенъяь дІаяккханза йиса хьу сиха юхадийнлу. дІаярж, хІаьта цІендаь къоастаданза долча къовсамех цунна тарра хІама хул.

Д. НОВОПЛЯНСКИИ.

(1987 шера 28 июлера «Правда»).

Кхоачамбоацараш дІадоахе

1986-ча шерага кхаччалпа планаш кхоачаш ца еш хьаенай тха фабрика. Болх боаггІача бесса вІаштІехьа па баккхар, хІамаш тегараш лерттІа болх бе Іома па бар, цхьаболчар продукции бийдали лечкъаяр бахьан долаш бІаьш эзараш сомаш ве хулар фабрикана хІара шера. Лохлора барзкъаш тегарий, кхычар алапеш, цудухьа итташ болхлой дІабувлар балхара...

ДІадахача шера планагІа доагІачул совгІа тийгар 484 эзар тайп - тайпара барзкъаш, 5,8 тонн, бийдал кхойир, 85 эзар сом пайда бир.

Шоаш хьахиннадац уж толамаш, дукха къахьийгад укх тІеххьарча шин шера инженерно - технически болхлоша, коммунисташа, фабрика ерригача коллективо балха новкъарле ю кхоачамбоацараш дІадоахаш.

Боккха пайда баьлар бригадни подряд балха юкъейоалаярах. 1985 шера денз 11 процент лакхъеннай къахьегама овсарле.

ТІеххьарча шин шера хийцай болх во беш хинна 277 барзкъаш тега машина, тайп - тайпара говзалаш Іомаьйй 240 сага, 42 саг техникумашкеи вузашкеи деша хьожаваьв, фабрика 15 подразделенех 10-на кулгалде оттабаьб коммунисташ.

КПСС ЦК январски июньски (1987 ш.) Пленумий соцамаша хьадхашка увттадеча декхарашка хьежача, карагІдийннарех кхоачам бе йиш яц тха. ДІахо а къахьега деза болх тоабара.

Цу гІулакха геттара лоархІаме да фабрика эшаш йола бийдал ханнахьа а ассортиментах а лоаттаелга. Тха заявкех йоагІар а па луш, цхьайола бийдал хувцарах мах беча предприятешта укх шера оаха дІа ца луш дисад 150 эзар сома маьха дола барзкъаш, хІаьта цхьайолча моделех дола барзкъаш эшачул совнагІа дІаденнад оаха. Из дарах 13 эзар сом гІод техад фабрикана.

Керда хьайибаьча болхлой квалификаци лоха хилар бахьан долаш фабрика шин сменагІа болх бе йолаелча денз 4,6 процент лохъеннай тегача барзкъий дикал.

Из кхоачамбоацар сихха дІадаккхар духьа дешаракурсовой комбинате хьожаваьв балха говзалаш лоха йола 200 совгІа саг.

Фабрике къахьегача 1470 сага юкъе тха специальностех йола ВУЗ-аш яьха 5 саги техникумаш яьха 19 саги мара вац. ДукхагІча отделашта, подразделенешта кулгалдерий лаьрххІа образовани яц. Цо а новкъарле ю балха.

Болхлой дІа-хьа кхувлача автобусех цхьаяраш каста-каста тІехьаювларах а доалзе. Из дош теркалде деза автотранспортни предприяте кулгалхоша. ЦІенхаштта тоабе безаш ба партийни организаце болх. Перестройка дІадеххача бесса кхоачашдац шоай декхараш цехови партийни организацеша, комсомола комитето, профкомо, чІоагІъяц къахьегама дисциплина, бригадашта, цехашта, болхлошта юкъе шерра социалистически яхь йоаржаяц.

Ледара бу болх халкъа тІахьожама группаша а, цар бехкагІа а дІакхухьийт эцархошта дика йоаца продукци.

ЛоархІаме декхараш да тха коллективана хьалхашка латтараш, уж кхоачащде йиш хургъя хІанз белгалдаьха а кхыдола а кхоачамбоацараш ханнахьа дІадоахе.

Я. БАРХАНОЕВА,
Назрановски трикотажни фабрика № 1 йолча цеха технолог.

::Зжымжпоюем

БIУБЕННА...

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузаш пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъе дош а денна, къахьегаш я 30 цехи бригадей. Вознесеновски газобензинови завода коллективаш, 875 болхло. Шоаш денна дош дизза кхоачаш а деш, хьабоагIа уж. Царел дукха тIехьа ца юсаш къахьегаш я кхы дуккха йола къахьегама коллективаши, бIаьш болхлойн. Цудухьа башха-дика производственни толамаш доахаш чакхдаьккхар хьалхара ах шу районерча къахьегамхоша. Продукци маьхалъяккхара паччахьалкхен план 104,2 процент кхоачаш а яь, заданел совгIа цар ехкар 465 эзар сом мах бола тайп-тайпара промышленни продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 120 процент кхоачаш а яь, соахка укх хана хинначул 9 процент лакхъяйй из. Духхьал из лакхъярах хьаяйй районе планал совгIа ара мел хийца промышленни продукци.

Районерча промышленни предприятешта юкъе хьалха а латташ, бурув тохара ах шера план ханал хьалха кхоачашйир Темираев Сослан Аскеровича кулгалдеча Малгобекски бурув тохара балхий управлене коллективо. Паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа цо техар 1625 метр бурув. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 9,7 процент тIеххоачашйир. Кхы мел долча технико-экономически хьокхамий хьакъе укх юбилейни шера тIаийца доккхий декхараш а толамца кхоачашду цо.

Паччахьалкхен план а тIаийца декхараш а толамца кхоачаци тIеккхоачаши деш, дика болх беш я укх юбилейни шера «Ачалуки» яха минеральни хий деча завода, автотранспортни предприяте, «Малгобекнефть» НГДУ, Вознесеновски газобензинови завода, кхыча предприятей коллективаш. Цу промышленни предприятеша оттабаьча боарамал тIех арахийцай ах миллион совгIа сома маьха промышленни продукци.

Район социально - экономически дегIайоалаяра планага хьежжа чакхйоаккхаш я гIишлош хьалъяра программа а. 2000 шерага кхачалехьа районе баха берригa къахьегамхой квартирашца Iалашбе е хIара дезала къаьстта дола цIа хилийта лерхIаш да. ХозспособагIа хьалдеш дола наха чубахара дола цIенош тIа-тIа дукхагIа хулаш латт. ХIанз укх сахьате хозспособагIа цIенош хьалдеш я «Малгобекнефть» мехкдаьттен гази йоаха управлени, районера ерригa совхозаш, райпо, кхыйола организацеш. Укх шера хьал а даь, эксплуатаце дIалургда итт эзар совгIа квадратни метр хула наха чубахара дола цIенош. Уж хул соахка хьалдаьрел шозза дукхагIа. ШийтталагIа пятилетка чакхъялалехьа хьал а даь, эксплуатаце дIадала лерхIа цIенош да 50 эзар квадратни метр. Цу декхарех шоаш лоархIабергхиларах бIубенна ба районера гIишлонхой.

З. МАМИЛОВ,
КПСС Малгобекски горкома промышленно-транспортни отдела заведующи.

Перестройка: кердачун зIиргаш

ЗАВОДА ТАХАНЕИ КХОАНЕИ

Итт шу да Самашкински консервни завода директор волаш коммуниста Ахмадов Ваха Гурбаниевича болх бу. Цу заводе цо тайп-тайпара балхаш даьд — слесаргара директорага кхаччалца.

— Со заводе венача хана 7 миллион банка баьцадаарийи сомийи консерваш йора укхаза, — йоах Ахмадова. — ДагадоагIа сона бешкашка а цементни емкосташка а берхIала йохкаш помидораш, нарсаш, кабуц хинна. Берригa а болх кулгашца бора. Шераш дIадахача мара хьахилнзар хIанзара предприяти.

Ше сакхетаргхиннача хана дейз цу заводе балха ва из. Деша вагIаш шийи ханнарча берашца каникулаш йолаш цу заводе балха ухар из. Школа чакхъяьккхача, заводе балха вахар. Слесарь волаш дIаволавелар, тIаккха бригадир, мастер, цеха начальник, керттера инженер, юххера а директор хилар. Из дар 1977 шера.

Из хиннав завода комсомольски организаце секретарь, профкома председатель, партийни организаце секретарь.

Заводе болх беш ба, Ахмадов санна, моттигера школаш йистеяьха керттера механик Максим Арцахаев, керттера энергетик Зайнди Кулаев, цехий начальникаш Максим Муртазалиев, Мохьмад Серсултанов, Хадижат Эльсанова, партбюро секретарь Ризван Мурадов, комсомольски организаце секретарь Зайнап Бийсаева, профкома председатель Ваха Балсаев, 12 бригадир, 6 мастер, ииттала технологаши инженераш - химикаши, 4 бактериолог.

Шийи кадраш хьахилийтар духьа заводо шийи чотагIа лакхерчен юкъерча специальни дешара заведенешка деша воагIаву 40 саг (очнии заочнии).

Балха йоккха говзал йолаш, хьинаре къахьегаш, общественни вахара юкъе дакъа лоацаш хиларагIа СССР орденаши медалеши енна ба завода директор В. Ахмадов, бригадир Ш. Дудаев, варщица Х. Азиева, болхлой С. Арсанукаева, кхыбараш. 28 саг Самашкински юрта Советен Ачхой-Мартановски района Советен депутаталла хержа ва. Кхо коммунист КПСС райкома членаш ба. Завода болхлоех ахаш гаргга бараш коммунистически къахьегама ударникаш ба.

Цу хIамаша хьахьокх завода коллектив парте XXVII съезда, КПСС ЦК цул тIехьагIарча Пленумий решенеш, Кхачан программа кхоачашъяра берригa шийи низ дIалуш хилар.

Пайда эцанза йоккхий таронаш я цу предприяте. Царех ма хулла сихагIа пайда эца беза. Масала, укх шера рационализатораша предложенеш а енна, кердача автоклавий установка оттайир. Цунца цар лакхйир баьцадаараш чакхдоахача цеха мощность 30 процент.

XII пятилетка хьалхарча шера заводо арахийцай 23,5 миллион условни банка консервированни продукци. Шу чакхдоалаш сомаш чакхбоахача къаьнача цеха кIийлен тIа хьайир вай ханара, Венгрера, ГДР-ера, Болгарера ена йоккха балха овсарле йола оборудованеш оттаяь керда цех. Цу чу хIанз арахец ах литрагара кхаь литрага кхачалца емкосташка консервированни сомаш. Шера 32 миллион условни банкага кхоачаш лакхъеннай завода мощность.

Завода продукци кхоач Москве, СибарегIа, Гаьнарча Малхбоале.

— Нах дукха хиларга, бийдалга, территорега, хига, электроэнергега диллача хIанзчул пхезза дукхагIа продукци хьае йиш я тха, — йоах Ахмадова, — вешта аьлча хIама ца эшшаш НохчГIалгIайчен тха яраш санна йолча ерригача предприятеша миссел.

Заводага да керда томатнии кабачковии цехаш, хIаьта иштта кхыйола объекташ хьалъяра дола документаци. ХIаьта цхьаяраш хьалъе а йолаяй.

Производственни объекташ хьалъярца цхьана завода кулгалхоша боккха теркам тIабохийт социально-бытовой гIишлош хьалъяра а. Духхьал пятилетка хьалхарча шера гIишлонхоша хьалйир шозза вIаштIара яь корпус. Цу чу я заводоуправлени, 250 моттиг йола цIе уголок, унахцIенон пункт, граждански оборона кабинет, завода болхлошта говзал Iомаю школа, сберкасса. Болх беш я цкъара Iохайна 80 сага хIама дуаргдола столови, 90 бера йола берий беши ясле тика. Болх бе йолалеши ,тика. Болх бе йолаеннай бани а. Электроцередача шоллагIа лини йиллай, электроподстанци, 25 автомашина йола гараж, механически мастерске, машиннаькъа «Самашкинская» яхача станце мухь тIаботтен тIера Iобоаккхен база, пожарни депо, складаш, кхыйола объекташ хьалъяйи.

Завода коа гаьнаш егIа салаIа безаме моттиг я, беседкаш, фонтан, зизаш дагIа клумбаш я, дукха кIотарганш егIай.

Хьалдеш латт 120 квартира йола цIенош, болхлой говзал лакхъяра школа, кхыяраш. Тоаеш я завода хьатIайоагIа улицаш. Бийсана йоагаяра электрически лампаш охкаш я.

— Завода болхлоша чIоагIа дика хеташ тIаийцар КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленума предприятеш шийга дIадодар ше меттаоттадарген ше шийна финансировани ярген яхарах йола решени, — йоах Ахмадова. — Из уйла йолаш да тхо а. Бакъда, тхона тхоашта кхоачашдулургдоацаш да из декхар. Ерригача совхозаша кхоачашде деза баьцадаараши сомаши чакхбахара заводе хьачубалах дола договорни гIулакхаш. ГрафикагIа ма боагIара а бизвача боарамагIа а. ШозлагI-дале, ассортимент шерье еза, дукхагIа лоаттае еза баьца комараш, гуржий боалаш, вешта боалаш, гIамгIаш, комсаш, кхыйола продукци. Агропрома хьалашка уж дерригa дешаш комплексе къоастаде деза. Тхо бахьан гIулакх соцаргдац.

ХIанз заводо арахийцай мошача гороха 3 миллион банка, планал 200 эзар дукхагIа а йолаш.

— Тхо гIерт Кхачан программа кхоачашъяра юкъе доккхагIа дакъа лаца, — йоах В. Ахмадова.

П. МАГОМАДОВ.

СУРТА ТIА: 1. Завода кердача фруктови цехе. 2. Завода болхлоша салоIа моттиг — баьццара беседка.
М. КУРУМОВА сурташ.

БЕРКАТЕ КЪАХЬЕГАМ

Советски халкъага КПСС ЦК даьча кхайкарала жоп а луш, вай республикерча къахьегама коллективаша шерра социалистически яхь йоаржаяй Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача цIейна сийленца накъаяхара, производственни планаши тIаццица доккхий декхараши толамца кхоачашдара. Цу лостамагIа хьинар кхо ца деш къа а хьегаш, автомашинашта технически гIулакх дари царна ремонт яри тоадара ерригa шийи таронаш оарцагIъяьхай пассажирски автотранспорта Грозненски производственни объединене коллективо. Производствана кулгалдара методаш перестройка наькъа тIа яхара шерра балхаш деш да укхаза. Цу балха тIа доккха дакъа лоац рационализатораша, яхье хьалхалаттараша. Цу даькъе къаьстта дукха творчески болх беш я Абубакаров Ювсап Саидовича кулгалдеча комплексни бригала коллектив. Эггара хьалхара шийи рационализаторски предложени производствана юкъейихьар цо хIанзчул итт шу хьалха. ХIаьта хIанз творчески бригада чотагIа я цо производствана юкъейихьа 200 совгIа рационализаторски предложени. Цар хIара шера 15 эзар совгIа сом пайда бу паччахьалкхенна.

Доахача производственни толамашка диллача бригада ше йоккха яц. Цунна чувоагIа ши токарь, ши автослесарь, газоэлектросварщик, инженер-кулгалхо. Царех цхьаккха а вап смежни говзал караерзаянза. Дошо кулгаш дола мастераш оал царех массанех а. Комплексни бригадерча болхлоша массехк балха говзал караерзаяй. Цудухьа моллагIа болх хьабе ховш ва царех хIаравар. Дикка лакхъеннай къахьегама овсарле. Бригадо вIашагIа а елла, болх беш я агрегатни цех, промежуточни склада лаьрхIа болх беш я из. Тоа а еш, юха меттаувттаю цо автомашиний хин насосаш, чархий дискаш, двигателий блокаш, кхыдола балхаш ду.

Абубакаров Ювсапа рационализаторски балха юкъеэзаб творчески къахьегара тIера бола дукха инженераш. Иштта хьинаре къахьегача рационализаторех ба В. Ф. Асташкин, А. А. Кравченко, А. Н. Матвеев, Ю. Н. Мартиросов, кхыбараш. Ремонтани болхлоех 30 процент кагирхой ба. Пассажирски автранспорта производственни объединене къонача специалистий совето чIоагIа йоакхо ю къахьегамен бытеи хьалаш тоадара, халача балхашта механизаци яра.

ДIаяхача пятилетка задани толамца кхоачаш а еш, бригадо тоа а яь, юха меттаоттайир 107 оатхали узели. Укх шера цар кийч а яь, производствана юкъейихьача 31 рационализаторски предложене 20 эзар сом пайда бу паччахьалкхенна. Царех лоархIамегIа йолча предложенеех я: КПП хьалхарча вала подшипника метта кердаяр оттаяр. Цо шера паччахьалкхенна луш бола пайда 5445 сом ба. ХIаьта шестеренка блок тоа а яь, юха меттаоттаяра еннача рационализаторски предложене шера беш бола пайда кхо эзар гаргга сом ба.

1987 шера доккхий декхараш тIаийцад бригада рационализатораша. Шера 35 эзар сом паччахьалкхенна пайда бергбола 32 рационализаторски предложени кийч а яь, производствана юкъеяхьа. Уж декхараш дукха хIама ца эшшаш хIанзлехьа тIеххоачашдаьд.

Рационализаторски балха йолча конкурсашка-хьажарашка хьинаре дакъа лоац объединене болхлоша. инженерно-технически болхлоша. ВОИР-а областной Совета конкурсашка-хьажарашка хьинаре дакъа лацарах цун коллективана еннай Сийлен грамотеи ахчан премии. ХIаьта керда техника производствана юкъейоалаярах йола 1986 шера план тIеххоачашъярах цунна елар 1900 сом ахчан премн. ШийтталагIча пятилетка шоллагIча шера Iилман-технически общества кхайкаьча конкурсе а дика хIамаш карагIдувларах хьалхарча ах шера объединенена елар хьалхара моттиг. Технически гIулакхаш деча зоне механизаци яра йола секци вIашагIйолларах доагора аппаратурана ремонт еча цеха. сварочнии моторнии цехий коллективай къахьегама овсарле дикка лакхъелар, аттача даьхар кулгашца ду дукха хала балхаш. Уж балхаш деча хьинаре дакъа лаьцар объединене рационализатораша.

Д. САЗОНОВА,
тха штате йоаца корр.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГIА

«Кулгалхой ледарло бахьан долаш»

Иштта корта болаш яр укх шера 23-ча июне «Сердало» тIа араяьнна критически корреспонденци. Цу тIа дувцар Назрановски ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода балха тIа ниийсдалнийтача кхоачамбоацарех, партийни бюрос ше тIаийяь решенеш кхоачашъяра тIахьожам ца лоаттабарах.

Цу хьакъехьа редакцега жоп дайтад партбюро секретара А. Манкиева. Цо язду, материала тIа дийцар нийса да, яхаш. Из йийцар завода партийни организаце бюро. Цигача белгалъяьхар кхоачамбоацараш дIадахара хьалда мероприятеш, цу даькъе оттаьй партбюро а ерригача партийни организаце а балха план. Газето кепатеха материал хIанз ювцаш я цехови партийни организацешка. Цехови парторганизацешта, профкома, ВЛКСМ комитета тIадиллад гласность шерьяра, социалистически яхь дегIайоалаяра болх чIоагIбелга. Иштта, лаьрхIад КПСС XXVII съезда цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК январски, июньски (1987 шш.) Пленумий решенеш дIа а йовзийташ, наха юкъе кхетама болх дегIабоалабе а.

Массанена йола видео

1986 шера «Болгарски видео» яха комбинат хьайир. Предприятейн организацейн заказагIа укхаза документальни, дешара, Iилма - довзийтара, технически, рекламни фильмаш хьа а доах царна тираж а ю. «Болгарски видеос» бахача наха а тайп-тайпара гIулакхаш ду: лелае художественни фильмаши сакъердаме музыкальни программаш тIайола кассеташ лу, каталогех цхьан кассета тIара кхыча касета тIа юха дIатIалзду, видеокассеташ йохк, хьоалчагI, иштта, кхыдола дезала цIей долчара репортажаш дIатIайоах.

Заря ЮРУКОВА,
болгарски журналистка.
(София-пресс — АПН).

Кубински туризма индустри

— 1986 шера Куба Республика доазол дехьарча туризмах 100 миллион доллар пайда хиннаб — хоам бир Пренса — Латина корреспондентага Къаман туризма института (ИНТУР) сотрудницас Марилин Фернандесас. — Кортамукъален гIайре тIа ерригача социалистически мехкашкара, Канадера, Мексикера, Аргентинера, ФРГ-ра, Испанера, Италера хьаьший ух.

ИНТУРа даннегIа укх шера Кубе 200 эзар гаргга доазол дехьара хьаьша воагIаргва. Туризма индустре материальни база шерьяра, деш долча гIулакха дикал тоаяра лаьрхIа хIанз керда комфортабельни гостиницаш хьалъеш, къаьнарчарна реконструкци еш латт.

(Пренса Латина — АПН).

Доазол дехьара

ИНДИ. Аьшка рудай доккха бIарчча ше мо кхы доаца кхаь сага лаккал дола памятник — Инде цIи хезача политически а паччахьалкхен а деятела Индира Гандена кремаци яьча моттиге оттадаьд (сурта тIа). Орисс яхача штатера хьаденача керо бос болча урагIдолхача тIоанаша лаьтта кIалхара хьал а иккха сеца латта ала дагабохийт. КIезиг-дукха ха яьлча, заговорщикий кулг-карах еннача республика премьер-министраца Инде а цу мехка дог-цIенача новкъосташа а Iадика йийцача Джамана яхача додача хина берда йисте хьаяьча «Шакти Стхала» яхача мемориала территоре тIа мехка тайп-тайпарча миIингашкара хоза тоадаь тIой дахьаргда, иштта къамий цхьоагIон Ди дездеш укхаза дIаегIа гаьнаш йоккхий хургья. Мемориальни парко Индира Ганде хьамсарча мехка Iаламцара боккха безам дагабохийтаргба. Гаргарча наха дувцарах цун къаьстта лоамашца безам хиннаб. Инде гIолла дIа-хьа яха йолаш Индира Гандес шийи тайпара куц-сибат хиларца шийи теркам тIаззa кхерий лехьадора. ХIара керда шийна корабаьр цо массехк дийнахьа шийи кабинете балха истола тIа лелабора, хIаьта тIаккха ше хьалха гулъяьча коллекце дIатохар.

С. КАРМАЛИТО сурт. **ТАСС.**

АФГАНИСТАН: МАШАРГА БОДА НИКЪ

АБДУЛ ВАКИЛЬ,
ДРА кхыча мехкашцарча гIулакхий министр.

Афгански проблема политически къоастаеча ца хаддаш бувзам бола арахьара санна чура а аспекташ я. ДРА правительство ма могга уж къоастае гIортар бахьан долаш шинна лостамагIа гIулакхаш тоалуш латт, хIаьта, цо кхы гаьна ца а доаккхаш гарггарча хана уж къоастаеча процессе дикагIча оагIорахьа хувцам хургхиларга дог доахийт.

Афганистанера а цунна гонахьара а хьал дегIаккхувлача белгалча факторех я ДРА правительства инициативагIа дIайолаяь къамаш барта дигара процесс. Цу процессои Женеве чакхйоахача афгано-пакистански переговорашен кхы тIа шоайла хьал а юз. хIаьта уж мехка машар оттабарай региона гIулакхаш политически къоастадарай тIаерзаяь а я.

Къамаш барта дигара политика доазсшка афгански эскара 15 январе дена цхьан оагIорахьарча порядке тIом соцабаьб. Къамаш барта дигара йола 1600 чрезвычайни комисси хьаяйй, цар правительстванен цунца къовсам лоаттабеча оагIонаштен юкъе латтара гIулакх кхоачашду. ДРА революционни совета ялх эзар совгIа саг амнистех набахтенашкара хьахийцав, политически партеех дола закон тIаийцад. Афганистана халкъа-демократически парте официально хоам баьб, ше Iаьдала монополизировать де лаьрхIа ца хиларах, хIаьта ди ислам лоархIаш йолча, Афганистана суверенитета, къамаш шоай лоIаме хилара, территориальни бIарчало лораяра тIехьа выступленеш еча, блокех дIа ца кхетара политика хьаллоацача моллагIча партеша дакъа а лоацаш коалиционни правительство хьае гIертарах.

Керда никъ дIабахьарах дIадахача ах шера мятежниккий антиправительственни группировкай 25 эзар члено тIом соца а баь маьрша вахар дIацоладаьд. Юкъара лукхал 90 эзар саг волча бIаь совгIа йолча бандформированеша барт барах йола переговораш дIайолаяйй. Новкъарленаш ешше а пакистански, ирански кордонех тIех а баьнна дай-мехка цIаьвенав хьалха дIаваха хинна 62 эзар саг. Ялх эзар гаргга оппозицей викал провинциальни, уездни, волостни, кишлачни Iаьдала органашта, барт барах йолча комиссешта юкъевахав. Иштта, лохерча мугIарашка шоайла дIа-хьа боабеш беш бола тIом соцабе могаргдола демократически патриотически низий эффективни коалици хьаяра дола хьал хьахулаш латт.

Къамаш барта дигара политико доазол арахьа, ООН-е, дIа ца кхетара боламе, Исламски конференце организаце чIоагIа теркам тIаоз. Из массе а оагIорахьа мога а еш тIаийцар Советски Союза, кхыча социалистически мехкаша. Из официально хьаллаьцар Инде кулгалхоша а. Машар безача низаша, дуккхача дегIаухача паччахьалкхенаша, цхьайолча дунен халкъашта юкъерча организацеша къамаш барта дигара политика Афганистана лаьтта Iоухийташ дола цIий соцадеча машар оттабеча эггара тешшамегIа а эффективнегIа а бола никъ лоархI.

Из хьал къоастадеча лоархIамерча элементех я Женевера афгано-пакистански переговораш. Уж хила тарлуш я ДРА конструктивни позицеши. хIаьта иштта, ООН генеральни секретара дог-цIена гIулакх дари бахьан долаш. Халахете а, переговорий процессах хIанз а дIакхийттаяц Пакистана территорех санна шийи территорех тха мехка духхьаларча тIема база хьисапе пайда нйбайташ йола Иран. Цхьабакъда, тхо хIаьта а тешаш да ирански Iаьдалаш шоай халкъа къамий хьашташка, регионерча машара хьашташка хьежжа тха предложенеш теркаме а ийца политически хьал къоастадеча дакъа лаца раьза хургхиларах.

ООН Генеральни секретара шийи викалга гIолла Пакистанаца еча переговорех дувцаш хилча из процесс бокъалгахьа яла йолаеннай аьнна ала деза. Цу даькъе, кхо документ дукха хIама ца эшаш кийчдаь даьннад — чурча гIулакхашта юкъе ца лелхарах йола шин оагIорахьара афгано-пакистански соглашени, чурча гIулакхашта юкъе ца лелхилга юха керда ца даккхара дунен халкъашта юкъерча гарантех йола деклараци. Афганистанера дIабахараш шоай лоIаме цIабахкийтара шин оагIорахьара афгано-пакистански соглашени.

Укх шера феврале, марте хиннача переговорий ворхIлагIча раунда кхоалагIча этапе афгански оагIоно шоай мехкара эскар арадаккхара ханех йола компромиссни предложени юкъейоалаяйй, хIаьта цо позицеш белггала гарга йигай. Нагахьа санна Пакистана тхо мо ше компромиссашта кийча хилар хьахьекха хиннадаларе переговораш толаме чакхъяьнна хила мегар.

Оаха дуккхаза дIаяьхад политически хьал къоастадара дIоагIа гарантированно тIом соцабари тха мехка гIулакхашта арахьара юкъе ца лелхари долга. Из гIулакх сихагIа вIаштIехьа ме доал тха правительства дехарах Афганистане ханна дола советски эскар сихагIа арадоакхаргда. Из тха принципиальни позици я.

(АПН).

Исторически де йиш йолаш дар

ТIом чакхбаьнначул тIехьагIа Полышас, СССР-а, кхыча социалистически мехкаша цкъа оттаяь Iийнцац машар чIоагIбара тIаерзаяь конструктивни предложенеш. Цу хьакъехьа цIаьхха хинна хIама дацар дукха ха йоацаш Берлине хинна Варшавски Договора чуйоагIача паччахьалкхений Политически консультативни комитета совещани. Социалистически содружества мехкаша керда машара инициатива оттаяйй. Цун маIан да герз цIендаь дIадаккхар. Цох Малхбузено а исторически я аьннад. Дош-м дош ма дийи, мишта хургда-теш цунна дола жоп НАТО паччахьалкхений оагIонгахьара? Из хьагучадаргда укх гаргарча хана. Тахан хала да цу хьакъехьа пхьа жоп дала. Бакъда, цунна тIехьа а «духьала» а мел дар диста де-за, аьнна хет сона, из харцахьа хургдац.

Эггара хьалха дагалоацаргда вай укх тIеххьарча ткъо шу совгIа йолча хана дунен халкъашта юкъерча арене социалистически паччахьалкхенаш хьинаре гIулакхаш деш хилар бахьан долаш наьха паргIата садаккха йиш хилар, цу новкъа аьттув баргхиларга са а тассийтар. Кхоачам болаш да ядерни герз ца доаржадарах, цунна тохкамаш дара доазув дехкарах долча договорех, Хельсинке дош хаддаш яьча актах аьлча а. Цкъа хийтта Iанзар стратегически наступательни герза доазув оттадара... барт бе гаьна дац аьнна.

ХIаьта «шийлача тIема» IиндоргIо ше каст-каста дагадохийтар. Дунен тIарча агрессивни гIозараша средстваш кхояц Малхбоалера йоагIача моллагIча а предложенена духьала довлара, нагахьа санна из низа позице тIара политика кхоачашъяра новкъа йолаш хуле. ХIаьта буржуазни прессас бIарчча форд хиллал типографски басар дIадахийтад переговорий соглашеней наькъаца цхьаккха хIама дулургдац яхар бакъде гIерташ.

Социалистически содружества машара цу е вокх инициативана духьалъяха аргументаш ца тоъача хана мух ухача бера позици лоац Малхбоалено. Масала, иштта хилар Малхбузерча стратегаша шоаш оттаяьча «Нулевой варианта» кIийлен тIа Европера юкъера гаьна йолха ракеташ дIаяхара переговораш е доладале аьнна Советски Союзо укх шера предложени оттайича. Укхаза цхьание а харцдергдац цар шоашта шоаш тохаш, нйрчабоахаш хилар.

Империализма агрессивни политикана пайда беш тешал дац объективни реалеша. Ядерни арсеналаш боарам боацаш капиталистически дунен керттерча мехкаша хьалсувсаеш хиларо йохаю цар экономика. Из иштта хилар гойт торгови балансаш во хиларои бюджетни дефициташеи. Кхыметтел Америка ше а паччахьалкхе-кредитор хиннача декхар хьаьрча паччахьалкхе а хинна дIаэттай. Из Iеткъад бахача наьха вахара.

Ядерни ахкавахара болча кхерамах лорале аьнна Малхбузерча дуккхача мехкашка кхайкача, цIаьхха а хезар бIаьшере чакхъяллалца машар лорабара, хIаьта иштта мехкаштен халкъаштен юкъера тешам кIоарг ме лу кердача эзар шера из чIоагIбара программа хьалхашка енача Варшавски Договора паччахьалкхений - доакъошхой оаз.

Тахан кхыметтел «ХьатIадоагIача дийнахьа» яхача американски фильмана а могаргдац хила тарлуш йолча апокалипсисах дар дувца, хIана аьлча из яьккхай СОИ программа оттаьчул тIехьагIа. ХIаьта «седкъашкарча тIемай» концепци нерваш мела йола нах кхерабу хIама мичай: цунна тIехьашка латт деррига а хIалакдергдола из машин йолайолийтаргйола средстваш шоашка йола нах. Цудухьа Варшавски Договора паччахьалкхенаша — доакъашхоша вывод яйй планета тIарча берригача наха из кхерам дIабовзийта беза, аьнна. Ядерни герзо хIалакдара боккха кхерам тIаэттача хана аьлдитташ дувцеи «блокашта юкъера гIулакхаш дашхен» ха яц. Атомни замалахьа цхьаккха паччахьалкхенна, кхыметтел паччахьалкхений группана а могаргдац шийи лоIаме хулга Iалайде. Кхерамзле Iалашъе партнерствана мара могаргдац, хIана аьлча машар лоралургбац ерригача паччахьалкхенаша цхьана гIулакхаш а деш мара, уж политически экономически хьакъе а моллагIаш яле а.

Дувцар да тIема хьакъехьа а доацаш: машаре цхьана гIулакхаш леладарах. Берлински совещанена юкъе дакъа лоацаш хиннараша дийцар тIема организацеш дIаяха, дунен халкъашта юкъерча кхерамзлен массане юкъара система хьае езаш хиларах. Европера тIема конфронтаце боарам лохбара хьалхара боаккха гIа лаьрхIа оттаду из. Цул совгIа из процесс хадданза дIаяхьа еза, из кхоачашъяра хIара этапе цхьатарра кхерамзле хилара принцип лора а еш. Цо новкъостал дергдар Варшавски Договоран НАТО-нен юкъе хан-ханнахьа консультацеш яра.

Берлински совещане документаш тIа дIаязъяь предложенеш оттаяь я, Берлине къамаьл деш Войцех Ярузельске ма аллара, эша средстваши дика оттаяь пропаганден йолча хIаране а герз хьадара лакхерча лагIа тIа яла йиш йолча хана; хIаьта цхьа лагIа Iолохбала могаргдац гаьнна тIехьа тIадоагIар кхетадеча паччахьалкхен деятелашта мара.

Берлински документех дунен кепайоазоно дувцачогIа, Варшавски Договора паччахьалкхений - доакъашхой ПКК совещане оттаяь аргументаци нийса хилар бакъда, дунен тIа тIехь-тIехьа дукхагIболча наха кхетаду из иштта. Укх тIеххьарча хана дунен ши система дуккхача даькъе вIаши гIулакхаш доагIаш хиларо а исторически де йиш йолаш хулийт дерригача дуненна лоархIаш бола барт бергхиларга довла. ЛоархIаме да из карара ца далийтар.

Мариан ПОДКОВИНЬСКИЙ,
публицистий - международникий, Польски клуба председатель
(Интерпресс — АПН).

ЯРОСЛАВЛЬ. Укх аза цхьана доаккхаш да «Сигал бессара городаш» яха советско-американски фильм. Фильм доаккхаш ба Ярославла «Юность» яхача халкъа киностудера кинодезараши Бостонерча энтузиастий группен. Укх лентас дувцаргда хоровой илле бостонски клубаи Ярославлерча илли дезараштеи юкъерча дукkхача хана денз хьадоагIача доттагIалах.

С. МЕТЕЛИЦАЙ сурт. ТАСС фотохроника.

Цхьаккха вицвеннавац, цхьаккха дицденнадац

МЕТТАХЬА ТОХАШ

ТIема а къахьегама а ветеранаш, боккхагIбола новкъостий... Дукха да царгара хьаэца, довза, йоккха я цар вахара опыт. ХIаьта а цхьайолча хана вай кхоадац царга ладувгIа, фу эш хьажа. Таханкхоана яхаш тIехьадоахаш вай леллаше а, дIакъест уж. Сиха йода ха-зама. Мохк фашистски Iаьржача унах мукъабаккха болхача хана барайтта шу даьнна хиннараш хIанз кортош кIайденна бокхий нах ба.

Барайтта шу даьнна зIамига саг вар Шахбиев Алха Шахбиевич Сийлахь-боккха Даймехка тIом болалуча хана. БархI класс яьккхачул тIехьагIа балха вахар из Ермоловски леспромхозе. Хьу, хьунцара болх берий хана денз дукха безаш вар Алха. ДIахо а из професси шаьрье а деша безам болаш а вар из. Деррига а хийцар тIемо, къоалама метта бе йолла йийзар автомат, цу хана эшаш хиннараш тIема знанеш яр.

1942 шера август бетта немецки гIаьрахой Волгана, Сталинграда тIаккхача гIерташ къиза тIом лоаттабеш бар. Дагадаьллар — тIем тIа латтача эскараштa Iалашо еш дола наькъаш тедилга. Вай бIухошта хьалхашка декхар оттадир моастагI юхатоха аьнна, цо шиъ низ Сталинград йолчахьа дIабугаргбоацаш. Цу хана Ржевско-Вяземский плацдарме немцашта духьала латтача № 1291 йолча стрелкови полке керда бIухой кхаьчар. Царна юкъе вар Алха Шахбиевич а. Из хьожавир полковой батарее танкашта духьала етта йоккха топ хьежае.

Расчета командира — воккхагIволча сержанта Дергачева вела а къежа аьлар:

— ДегIа зIамига ва-кх кIант, хIаьта а хIама дергдац, из-м дика а да. МоастагIчоа бIаргагургвац.

Даьхен кхерам тIаэттача цу деношка моастагIах майра латаш бар 110 стрелкови дивизе бIухой. Цу дивизе чуйоагIача 1291 стрелкови полкас йохайир фашистий духьале. Вязьма яха город мукъаяккха аьнна денна приказ кхоачаш а деш, дIахьалхашка болхача бIухошта Федькова яхача юрта йисте чIоагIа духьале йир моастагIчо. В. Дергачева расчето хьахьалхашка яьккхар йоккха топ. Наводка еш волча Шахбиева нийса хьожайир из: дзоти 2 пулемети йохаяь, пехота никъ хьабийллар. 1943 шера 12 марта стрелкови полк йолаялар Вязьма яхача города штурм я. Дукха ха ялалехьа хьаяьккхар машиннаькъа станци, массехк квартал.

ТIехьагIа юхаметтабаьхка немций духьала отта безам болаш бар. Уж атака е кийчбеннача хана моастагIашта дага а доацаш «болх бе» йолаялар йоккха топ. Нийса тохар из наводчика Шахбиева. Массехк минут ялалехьа йохайир 2 бронемашина, 12 саг вийра. Цу тIем тIа денал гойтарах сержанта А. Ш. Шахбиева а расчета кхыча бIухошта а елар «За отвагу» яха медаль.

Дукkхача моттигашка нийсвеннав денал дола бIухо. Шахбиев юкъе хиннача тIема даькъа хьалхашка керда декхар оттадир: Орловски лостамгахьара моастагIий оборона йоха а яь, Бреста гонахьара немций группировка йохае, аьнна. Хала декхар дар бIухошта хьалхашка оттадаьр, хIаьта а толам баьккхар. Шиц сахьата артиллерийски кийчо яьчул тIехьагIа, атаке бахача салташа йохайир моастагIий оборона. Из дар 1943 шера 12 июле.

ДIахьалхашка болхача вай салташта Сорокино яхача юрта гаьна боаццаш духьала баьннача немцаша чIоагIа духьале йир. Вай командира лаьрхIар юрта уллув гIолла тIех а ваьнна тIаккха, юха тIавийрза моастагIчоа хIама тоха. Сецца къиза тIом эттар, немецки цхьа танк чакх а ийкхка, лаьлла тIайодаш латтар йоккха топ ювлача. Расчето дика кхетадора бронированни йолча «Тигра» шоай де хIама доацилга. ХIаьта а А. Шахбиев дукха шек хиланзар цу гIулакха. Хьалхара снаряд танк кхостаеш, гусеницах кхийтар, шоллагIъяр яьлча кIур дIабахар, кIалхара яла дага йолаш экипаж машина тIера чукхоссаялар. Цхьабакъда, цох хIама хиланзар, автомат а хьекха уж Iобахкар.

Дукха ха ялалехьа хьагучаьлар немций шоллагIйола танк, йохаяь дIаяхийтар йоккха топ а цун расчет а, дийна цхьа Шахбиев мара саг висанзар. Из а хала човнаш яь вар. ЦIийх Iоухаш уллача бIухочо цIогIа деттар: «Снарядаш, снарядаш хьая», яхаш.

— Аз приказ делар Шахбиев медсанбате дIавига, — аьнна яхаш язду полка командира заместитель хиннача, хIанз отставке волча подполковника А. Фурмана.

Госпиталера араваьлча а духанахьа тIом беш хиннав вай мехкахо. Калуга, Псков, Новгород, Брянск, иштта дIахо а ба цун тIема никъ. Даьхен хьалхашкара декхараш толаме кхоачашдаь дукха паччахьалкхен совгIаташ дахьаш цIавера А. Шахбиев. Денал, къонахчал бIаргадайтарах цунна еннай Даьхен тIема I степена орден, из ва II-ча гвардейски Арме ветеран, цул совгIа дукха юбилейни медалаш тийннай цунна.

ТIема а къахьегама а ветерана Шахбиева дукха къахьийгад тIемо бохабаь мохк юхаметтаоттабеш. Цо дукkхача моттигашка болх баьб токарь, слесарь, плотник волаш, наькъаш дехкаш хиннав. Массанахьа хьинаре къахьийгад, шийгара масал гойташ.

Алха Шахбиевича дика дезал кхебаьб. Итт бер да цун. Ши воI эскаре ва. Даьхе дика лораярах отпуск а енна цIабаьхка хинна, дукха ха йоаццаш юхабахаб уж, вожаш дешаш, болх беш ба. Шоаш хьалаьца гIулакх тешаме кхоачашду дезала.

Керттера дар тешаме хилар, шийна тIадилла гIулакх дизза кхоачашдар да аьнна хеташ хьавенав Алха Шахбиевич. Иштта кхетам лу цо шиъ дезала а.

М-Б. ЦИЦКИЕВ.

СУРТА ТIА: тIема а къахьегама а ветеран А. Шахбиев.

И. ПЛИЕВА сурт.

Спорт

«Телата бургац»

ВЛКСМ ЦК «Телата бургац» яхача клубана чубоагIача 12 — 13 шу даьннача зIамагIболча футболистий Ерррироссийски зональни яхьаш я. Цига котбаьнанараш финале баргба.

Из дара Воронеже къовсам лоаттабеш хургья пхийтта команда. Ловзараш чакхдаргда йиъ группе. Хьалхарча группе я — Воронежа, Саратовски, Ульяновски обласгий, Калмыцки АССР командаш, шоллагIча — Воронежски, Тамбовски, Ростовски областийи Краснодарски краереи командаш, кхоалагIча КъулбаседаХIирийи Черсий-Балкхаройи АССР, Астрахански обласга. Ставропольски краера командаш, йиълагIча — Нохч-ГIалгIайи Дагестански АССР. Волгоградски обласга командаш.

Шоай группашка цхьоалагIеи шоллагIеи моттигаш яьхараша, финальни группе а баьнна, хьалхара моттиг къовсаргья.

М. ЭРЗИЕВ.

Пандара оаз

Дукха ха йоаццаш Урус-Мартановски района культура Двореце чакхъяьлар Нохч-ГIалгIай АССР халкъа артиста, гIорваьннача пандарча Димаев Iумара шийна хетаяь творчески сайре. Из хьайийлар РСФСР заслуженни артиста Дудаев Мувсас. Дег тIара доагIа дIайха дешаш аьлар цIи хезача пандарчох культура Двореца директора С. Гадаева.

— Iумар сона вайзар 1934 шера, — цу дешашца дIадоладир шиъ къамаьл Нохч-ГIалгIайчен халкъа артиста, РСФСР заслуженни артиста А. Хамхоева. — Из дар Владикавказе (хIанзарча Орджоникидзе). Цига вIашагIъеллаяр вайнаьха мехкарийи кагий нахи чубоагIа студи. Кастта дIакъовла езаш хилар из. Цига деша баьгIа цхьабола нах Тбилисе шоай говзал лакхъе дIабахийтар, хIаьта со Нохч-ГIалгIай радиокомитете балха эттар. Са хьалхара кьехархо хилар I. Димаев. Цунца цхьана дIааьлар оаха цу хана массанена дезаденна «Лорса Лида» яха илли.

1937 шера сон Iумари Москве хьийхар. Тхо тIанийцар Кремле. Цига гулбеннараш Iалаьмате чIоагIа цецбоахаш хоза лекхар пандар Димаева. ЛадувгIараштa юкъе бар С. Орджоникидзе, Политбюро членаш, партеи паччахьалкхени кулгалхой.

Сийлахь-боккха Даймехка тIом болабелча, культурни фронта хьинаре доакъашхой долаш хьадаьхкар тхо. Каст-каста чакхдувлар бIухошцара вIашагIкхетараш-концерташ. Ховра Iумара наьха дегаш ураоттаде, эггара зовне бола сага дега мерз сомабаккха.

Казахстане вIашагIъеллача кавказски ансамбла доакъашхой хилар тхо. Юха а ека йолаелар цун ашараш. Лерг дилла ладувгIар царга наха.

Димаева кхолламах, говзалах лаьца дийцар артисташа В. Дагаевеи Ш. Эдисултановеи, пандарча воккхагIволча воIа Мутушас. дукkхача кхычар.

Цул тIехьагIа зовне бийкар вайнаьха пандар.

А. ИЗМАЙЛОВ.

Тамашийна фаьлгаш

Москве, «Правда» яхача издательстве арахийцад шин томах латта «СССР халкъий фаьлгаш» яха книжка. Къаьстта вай теркам тIаоз хьалхарча томо, цига кепатеха да вай мехка европейски даькъа а Кавказа а халкъий фаьлгаш.

Дешараштa чIоагIа дезалургда гIалгIай фаьлгаш: «Джаьнтилг», ГIоамботи цун сесаги», «ЙоI харжар», «Думи», «Моцал шелал, наб», «Ваьккхача Чоалдар а ваьннав», «Пхьагала даьда», «Орстхон шайтIеи», «Лаьчеи къайги», «Эггара доккхагIдараш», «Борзи цогали», нохчий фаьлгаш: «Темар», «Чарахьахи наьртахи», «Аьла Бегалди», кхыдараш.

В. СУПРУН.

КЕРДА ГАСТРОЛАШ

ХIанз а чакхъяьннаяц вай республике И. С. Тургенева цIерагIча Орловски паччахьалкхен драматически театра гастролеш. ХIаьта грозненцаш кийчлуш ба кердача вIашагIкхетара. Вай долча хьоашалгIа доагIа Горькера комеде театр.

Массехк дош ала лов горковчаний тоъал йоккхача репертуарах. Театр дезараштa гургья даймехка авторий пьесаш. Царна юкъе я М. Зощенко «Ахча, безам, тийша болх, толамаши тамашийна гIулакхаши», Э. Брагинске «Авантюристка», В. Приемыкова «Публикана везар», Э. Радзинске «1981 шерара спортивни сценаш», В. Гуркина «Безами кхокхийи», С. Лобозерова «Лоаллаха дах вай» яха комедеш. Доазол арахьарча авторашта юкъе ба Шекспир, Гольдони, Мапассан, Мольер, Линдгрен. Эггара зIамагIболча зрителашта езалургья Карлсонахи Чапполинахи йола спектаклаш.

Гастролаш дIайолаяла массехк ди мара дисадац.

М. МАЖИТОВ.

Лора хьехамаш

Грибкови лазараши цар профилактикеи

Грибкови лазараш цIокана хула лазараш да. Уж хьоаду микроскопаца мара бIарга ца гуча грибокаш еш йолча баьцовгIай геттара зIамигача микроорганизмаша. Уж латт хьайбах а сагах а. Царех цхьаяраша сага хьоаду лазар, вокхар хьайбашта, наха а хьайбашта а цхьатарра зенне яраш а я. Лазар хьоадеча грибаша лазар ду цIокана, чешта, бIаргашта. Эггара дукхагIа даьржа да чагарташ яха грибкови лазар. ДукхагIча даькъе берашта хул из. Из хьадала тарлу цох цамогаш волча сагагара е хьайбашкара (цискашкара, жIалешкара, доахангара, хIаьта иштта дахкашкареи цицхолгашкара-эпашкареи а).

Из берашта хьадоал дукхагIча даькъе цискашкареи жIалешкареи. Бераш царца ловзача хана цар чещара микроорганизмаш хьалата тарлу. Лазар кхийтта 5 — 7 ди даьлча денз 4 — 6 кIира даллалца йолча юкъа лазара хьалхара белгалонаш гучайоал. Цул тIехьагIа цIока тIа цIийбенна цаI е массехк герга кIаьд боал. Чешта тIаккхаьчача лазаро уж толхаду, 2 — 5 миллиметр мара ца дуташ тед. Тессача санна хул кертах из лазар кхийтта моттиг. Кхийнараштa, дукхагIча даькъе кхалнаха хул хронологически лазар (дарба де доладале йолча хана). ЦIока тIа хьагучадоал цIе-сийна кIаьдаш, дукхагIча даькъе чич а дувлаш. Керта чеш лоацца тед, из лазар кхет мIараштa, а къаьстта кога мIараштa. Цар баьде, бIеха-сира бос хул, сомлу, каглу. Кертах дувлача чичаца, каглуча чещца, йоахача мIаращца геттара грибокаш хул. Цудухьа царгара хьадоал лазар. дукхагIча даькъе берашта гIулакх деча хана. Из лазар кхийттача сагагара лазар хьадала йиш я цо лелаеча кертах хьекхача ахкарах, кулгахъхьекхаргах, кийнах е йовлакхах, иштта кхычарех.

Из лазар кхета тарлу парикмахерске а, нагахьа санна мастеро е маникюрщицас гигиена правилаш телхайой, инструменташта стерилизаци ца йой.

Хьайбашта из лазар хила тарлургда цу лазарагIа цамогаш долча хьайбагара хьадаьнна е из лазар доля хьайба тIаиллача чах, кIалхьарцарах хьадаьнна. Доахангара е дехкашкара, цицхолгашкара, эпашкара доала из лазар дестамеи нод Iовшн човнаш йолаш хулаш да.

Вай республике дукхагIча даькъе тайп-тайпара чагарташ хул цискашкареи жIалешкареи. КIезига моттигаш яц из доахангара хьадоалаш я.

Вай Iилманхоша хьаяьй грибкови лазара духьалара вакцина. Цо хьахулийт къонача хьайбай иммунаци.

Массе тайпа чагарташ дIаяхара дарба де деза специалисто. Чагарташ ялара хьалхара белгало гуча ма яьллинге а, дарба дара-профилактически учреждене (цIока диспансере, хIаьта юрта цIока кабинете) ваха веза. Цига чIоагIа техка а техка, диагноз оттаю, доагIаш дола дарба де доладу.

Фу де деза чагарташ ца хилийтара?

Эггара хьалха саго ше гигиенически правилаш лелае еза: хIара сага ший хила беза мотт-гIайба, чухьа дувхаду барзкъаш, тIехнахьа дувхаду барзкъаш, кий е йовлакх, кулгахтIехьекхарг, кертах хьекха ехк. Парикмахерске корта тассийтача е дIабашийтача чу ма венге корта била беза сапаца.

ЦIокана хула лазараш хьалхе а хьагучадахар духьа берий коллективашка ханханнахьа берашка хьажа деза.

Грибкови лазар хьа ца хилийта дукха хIама де йиш я ветеричарни службай, ара кортамукъа лела доахан хьалувца декхарийла йолча жилищно-коммунальни боахама.

Грибкови лазараш ца хилийта боккха лоархIам болаш ба бахача наха юкъе, къаьстта педагогаштеи берий даьшта-ноаноштеи юкъе, беш бола санитарно-кхетама болх.

Нагахьа санна коа хьайбаш дале, уж леладе деза ше къаьсттача моттиге, хан-ханнахьа лорага дига деза. Грибкови лазар кхийтта циск е жIали дIакхосса мегаргдац, цо лазар дIадоаржадергда. Из ветеринарни лечебнице дIадала деза.

Массе районе йолаш я цу тайпара лечебницаш: Б. Хмельницке цIерагIча улицагIа, 127; Парафинова улицагIа, 3; Фонтанни улицагIа, 29; Короленкой цIерагIча улицагIа, 62 (36 участок).

Къаьстта дукха даьржад грибкови лазар да воацаш ара лелача цискаштеи жIалештеи юкъе. царех 50 процент дараш цамогаш да е из лазар дIадоаржадеш да.

Нагахьа санна чагарташ йоале, саг тIехьа а ца тетташ лорашка ваха веза, лораша аьннар деш чакхвала веза, шийна дарба де а гIерташ.

Наьха культура лакхъенна я, цамогаш хилча, лорашка гIо яхаш телевиденеи радиои гIолла дувце а, дукхагIбараш шо-шоашта дарба де гIерт тайп-тайпарча средствашца: каьхат доагадарах хьайоалача чилланца, кислотий чIоагIача маркхалашца, молхаца, кхычарца. Иштта деча дарбано кхы а вогIача доаккх лазар, низкъала йоаккх диагностика, дарба дара ха йIаьхъю.

Нагахьа санна чагарг я аьнна диагноз оттаьяле, тIаккха унахочоа дарба де доладалехьа цун цIагIа дезинфекци е еза. Эггара хьалха чагарташ яьнна саг могаш болча нахах къоаставаь хила веза дуачунца, дувхачунца, тIакIал дулачунца.

Цамогаш волчун чухьдувхаду барзкъаш, метта тIатувса гата, гIайба, юврагIа, лоаччараш цхьан литр хих 10 грамм сапеи каустически содеи тохаш хи чу кхехкае еза. ТIеханахьа дувхаду барзкъаши тIа-кIал дуллари пхезза дукхагIа йIоахъяь аьшк тохаш кийчде деза. Цамогашвар чуIеш вола цIа ханханнахьа цIенде деза, тIаьда гермн а хьокхаш. Унахо вийрзачул тIехьагIа дарба даьча учреждене заявкагIа тIехьара дезинфекци ю дезостанце болхлоша. Унахочо мел леладаьча хIамана дезинфекци ю.

Къаьстта лоархIаме да кийна е йовлакха кхыча корталена дезинфекци яр. Нагахьа санна уж боккха мах болаш хIамаш еце, йоагайийча бакъахьа я, хIана аьлча царца йиса тарлу микробаш.

Чагарташ йоалийташ ярел совгIа, цIокана, кога а кулга а мIараштa, кулгашта грибкови лазар хулийта грибокаш а йолаш я. Уж лазараш дукхагIа хул кхийнараштa, цкъаза кхелетараштa а.

Когашта дукха хьацар дувлаш хиларо хоам бу из лазар доагIаш хиларах. Коги цIока цIийлу, пIелгашта юкъе а цIийлу, тIуна чич доал, кIомлуш саготду, тIаьр юкъера цIока докъалу, чич дувл, мIарий бос бов, сомлу, IажагIа е баьде-сира ерз, корклу.

Когашта грибкови лазар ца хилийтара уж цIена лоаттабе беза. билачул тIехьагIа декъа гата хьакха деза, къаьстта чIоагIагIа цIенъе а йокъае а еза пIелгашта юкъера йовкаш. Цу гIулакха къаьстта шийна гата, мIараш йоаха кIод, кога тIа ювхаю хIама лелае еза, каст-каста хувца еза пасташ.

Когаш бyла ванна е таз дIайхача хица цIендеш хила деза, цул тIехьагIа шлангаца хий а тохаш

Ванне е душевой хьамча кIалтоссар е решетка хила еза, эмалеви басар а хьекха. Уж хан-ханна дулаш леладе деза. Поролонови дараш леладе могадац.

Грибкови лазараш дола нах бане, душевой, бассейне баха мегаргбац.

Л. СМЫЧКОВА, республикански цIока-венерически диспансера лор.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

Кагирхой теркамга!

ВЛКСМ Грозненски ГК кагирхой клубий объединене болх бе йолаеннай «Кагирхой уйла» яха город Грозне творчески кагирхой боахаме эшаш долчунца Iалашбар вIаштIехьдоаккха творчески кагирхой Iилма-технически Бюро (НТТМ). Бюрос дIаэц республика предприятешкара, организацешкара укх тайпара технически заданеш кхоачашъяра дола заказаш:

1. Стандартни йоацача электронни аппаратура опытни образецашта разработка елга а кийчъелга а.
2. Готтаспециализированни датчикаштеи контролераштеи разработка елга а кийчъелга а.
3. ЧIоагIача хIамай даькъе физически тохкамаш делга.
4. Лакхерча боарама меттала программаш дIаязъелга;
— Iомаеча программай пакеташ.
— ерригача таро йолча профилашта АСУ программни Iалашо елга.
5. Ерригача таро йолча электронни, телефонни, переговорни устройствай типашта пуско-наладочни балхаш делга.
6. Технологически процессашта автоматизаци яра хьакъехьа балхаш делга.
7. Проектно-сметни документацена разработка яра моттига сурт дуллилга.
8. Технологически оборудованена монтажи наладкеи елга.
9. Социологически тохкамаш делга.

Шоаш ца кхетар хатта ОМК-а укх телефонах 9-28-57;

Тха адрес: г. Грозный, Орджоникидзе пр. 89, Кагирхой клубий объединени.

Ведомствай кулгалхойи частни секторий абонентийи теркамга!

«Грозгоргаз» ЭПУ-с дIахойт шуга кхерамзлеи автоматика йоаца газогорелочни устройствaш латтача отопительни прибораштa 1987 — 1988 шш. газ хьахецарг ца хилар.

Оаха дех шуга отопительни сезон йолаялалехьа «Грозгоргаз» ЭПУ-ра кхерамзлеи автоматика йола газогорелочни устройствaш а нийце уж дIаоттаяр е газови прибораш хувцар.

«Грозгоргаз» ЭПУ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

30 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут». Iуйрийнара информационно-музыкальни передача.
8.35 — «Сай лостамагIа вода со». Художественни фильм.
10.00 — «БIаргагушдар — теша хала дар».
11.00. 16.00, 17.10 — «Кердадараш».
16.15 — ДIалокх г. Петровск-Забайкальскерча камерни хоро.
16.45 — «Баранцера нах» (ЧССР). Документальни фильма премьера.
17.15 — Города музыка. Хабаровскера передача.
17.55 — «Дин политикеи».
18.35 — «ЦаI мара боаца бIоагIилг». Мультфильм.
18.45, 20.40 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Юха а юххера денз». Документальни фильм. Ленински комсомола преме лауреата. РСФСР халкъа артиста Э. Пьехий кхолламах.
19.35 — «Саги закони». «Кооперативаш: лерхIараши гIулакхаши. 2-гIа передача.
20.00 — «Робин Гуд». Телевизионни художественни фильм. 2-гIа фильм. «Элсдонера гIам».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Камера дуненга хьеж». Передача дIахьу политически обозревателa Д. Бирюкова.
22.55 — «Дунен кагирхойи».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — Телевизионни документальни фильмаш: «За что борется «Красный борец», «Транскам. ГIишлон урокаш».
9.00 — «Эрсий къамаьл».
9.30 — ДIалокх дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата К. Родина (виолончель).
9.55 — «Маугли». Мультфильм. 4-гIа сери.
10.15 — «Анна Каренина». Художественни фильм. 1-гIа сери.
11.30 — Испански мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.00 — «Риск — благородное дело». Субтитрашца художественни фильм.
13.20 — Документальни фильмаш: «Барабински депо почина формула», «Хьалхашка — баьццара бос».
14.10 — «Кердадараш».
17.30 — «Кердадараш».
17.35 — «Нийсархо» (нохчий меттала).
18.05 — «Зашумело в голове». Фильм.
18.15 — «Ца малар — вахара хьисап» (нохчий меттала).
18.35 — Предприяти — экономика керттера звено. «Союзавтоматстром».
19.05 — «Боги — как люди». Iилма-популярни фильм.
19.15 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.
19.30 — Телезрителий заявкагIа оттадаь концерт.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш».
20.15 — Перестройка эффект.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Жил певчий дрозд». Художественни фильм.
23.0 — «Кердадараш».

31 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут». Iуйрийнара информационно-ашарий передача.
8.35 — Шахты «Кировская» яхача культура Двореца халкъа хоровой капелла концерт.
9.05 — «Жил певчий дрозд». Художественни фильм.
10.25 — «Дунен кагирхойи».
11.00, 16.00, 16.45, 19.40 — «Кердадараш».
16.15 — «Компьютерцара къамаьл».
16.50 — «Чехарда». Телевизионни художественни фильма премьера.
18.00 — К. М. Вебер. Гитараи фортепьянонеи лаьрхIа дивертисмент.
18.15 — «Iилмеи вахари». Новатораши консерваторали.
18.45, 23.30 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Эпенде нерда иляи». Мультфильм.
19.10 — «ТIаккха хьан кхоаб вай?». Телевизионни документальни фильма премьера.
19.45 — «Музыкеи вайи».
21.00 — «Ха».
14.10 — «Кердадараш».
21.40 — «Телехьажархочуи спутник».
22.15 — «Довзалаш — къона кинематографисташ».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Константин Паустовский. Гуйранца цхьана». Iилмадовзийтара фильм.
8.50 — «Наьна школа».
9.20 — «Историн урокаш». Телевизионни журнал.
10.05 — «Маугли». Мультфильм. 5-гIа сери.
10.25 — «Анна Каренина». Художественни фильм. 2-гIа сери.
11.30 — Английски мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.00 — «Поезд со станции Детства». Телевизионни художественни фильма премьера. 1, 2-гIа сереш.
18.00 — «Кердадараш», (нохчий меттала).
18.05 — «Тхо Ленина доттагIалца чIоагIа да». Ростовски студе телевидене программа.
19.05 — Киножурнал.
19.15 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.
19.30 — «СалоIача сахьаташка».
19.50 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.00 — «Подшефни гIишлошка». Аргунски маькха продуктий комбинат.
20.30 — «Фонтана юххера сценаш». Фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Классически ашараш езараштa».
23.30 — «Кердадараш».

РАДИО

30 ИЮЛЬ

7.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).
7.35 — 7.40 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — Концерт.
11.15 — «Боахам индивидуальни — пайда юкъара» (нохчий меттала).
11.30 — «Юртарча экономика хIанзара боарам».
11.45 — 12.00 — КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленума решенеш — вахаре! «ЦIенхаштта хьадеха» (гIалгIай меттала).
15.15 — 15.30 — Музыка.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Аграрни цех, промышленни цех». «Знаменский» совхозера передача.
17.36 — «Къахьегама ресурсаш. Мишта пайда эц царех?» (гIалгIай меттала).
17.51 — Музыка.
18.00 — Хоамаш.
18.30 — 18.40 — Объявлени.

УКВ

19.00 — Лирически иллей концерт.

31 ИЮЛЬ

7.20 — «Юртара Iуйреш».
7.35 — 7.40 — Объявлени.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — «Актуальни интервью». Яздархошцара беседа (гIалгIай меттала).
8.50 — 9.00 — Музыка.
11.15 — 12.00 — Урус-Мартановски района художественни самодеятельноста доакъашхой выступлени.
15.15 — 15.30 — «Яхь лелаяо из дIахьалхашка ахар». Корреспонденци (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Цамалара наькъагIа».
17.31 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
18.00 — Хоамаш.
18.30 — 18.40 — Объявлени.

УКВ

19.00 — Бегашха дола иллеши халхараши.
19.44 — Моттигерча авторий иллеш.

Хаоттам

Тахан республике гIоллен Грознен кIезиг-дукха морхаш а йолаш. йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 2—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 33—38. Грозне 35—37 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш. йоачан а боацаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 15—20, дийнахьа 32—33 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске. ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктохкама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря—2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства—2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64;75, 2-75-78; писем—2-85-64; машинописное бюро—2-89-51; корректорская—2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00304. «Грозненски рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2712.